

BIBLIOTEKA E RINISË

Ne jemi bashkë..

85H - 1

N 36

VJERSHA, POEMA E
TREGIME TË STUDENTËVE

SH-1

N 36

BIBLIOTEKA E RINISË

S

Ne jemi bashkë...

(Vjersha, poema e tregime të studentëve)

~~48553~~

13802

BIBLIOTEKA E SHTËPIA
FRASHËRI

SHTËPIA BOTUESE «NAIM FRASHËRI»

PARTISË

Drejt majave të ndritura nga dielli rrezear
ecën me hapa vigane sot Shqipëria,
me Partinë në ballë marshon fitimtare,
i kuq valon flamuri, e kuqe flakë liria.

E lavdishmja 25-vjeçarja Parti,
le të buçasë për ty e madhërishtme jehona!
Përpara, drejt së ardhmes së lumtur na pri.
Ti rrofsh fitimtare, rrofsh sa malet tona!

GJERGJ JUNÇAJ
(*Instituti Pedagogjik, Shkodër*)

PARTIA

Partia!
Flamurtarja,
fitorja jonë!
Partia
kthen në shkumb e hi
maskat që fshehin tradhëtinë.

Parti!
Prej pesë germash shkruhesh në fjalë,
po je kala,
vargmal vigan.

Frymëzim,
trimëri,
dalin një goje
me fjalën Parti.

HALIL BUÇPAPA
(*Instituti Pedagogjik, Shkodër*)

PARTISË SIME

Për ty, Parti,
këtu, mbi letrën time të bardhë,
vargjet më të zjarra
do të doja
t'i shtroja.

I kam mbledhur këto vargje
nga më të zjartrat frymëzime
dhe dua një ditë t'i këndo
me titull: «Partisë sime».

. . . . .

Merrmë frymëzim, mua, studentin,
në shpatet e Vaut të Dejës
më dërgo!
Të recitoj unë vargjet e mia
në efektivin punonjës,
hero.

Toka qetësohet
nën vallet e bukura shqipëtare,
ndërsa nata largohet

me mbeturinat e kanuneve barbare,
se këtë tokë,

këto male,

i prin

Parti e Punës

revolucionare.

BURHAN NURÇE

(Instituti Pedagogjik, Shkodër)

POEZI MBI POEZI

Atdheu — një poezi;
aksionet e rinisë
në hapje taracash, në hekurudhë,

në Malësi
— një poezi.

Lavdia e popullit — një poezi
dy koka nën ombrellën blu,

e hapur në shi
— më vete kjo poezi.

Tani dëgjoni:
Partia — poezi mbi poezi.

ASTRIT NURI

FLAMUJT VALVITEN

(Poemth)

I

Parti! O nanë e bijve të mëdhaj.
Parti! Farkëtuese miqsisht t'pathyeshme,
Parti! Mësuese e ideve të mëdha.
Ma e nalta majë e pakapërcyeshme.

Flamujt, voglush ngrei nalt,
dhe doçkat fort përplas.
Ti, o gjysh, ço zanin ma fort,
çiftelisë furishëm bjeri tallas.

Për ty, Parti, na sot brohorasim,
për birin tand ma hero.
Lavdi sa malet, përjet' të paçim,
ndër shekuj kështu marsho!

Në Shkëlzenin e naltë, prej larg dallohet:
 — Rroftë shoku Enver Hoxha —
 që nga t'diellit rreze prarohet.
 Ky asht mali vigan Enver Hoxha.

Po, edhe ky mal përmban çelik.
 Ja, **dhe Partia, dhe Ai, të pastër, të fortë;**
 e forcojnë posi shkamb kreshnik,
 tue ja ba anmikut t'pahapshme portë.

Përballë meje asht portreti i tij
 e sytë i shohin larg, larg.
 Sikur me sy ai mat rrugën
 e sukseseve që s'radhiten në varg.

Ballin dalngadalë ja mbulojnë thinjat,
 që për ne janë po aq të afërta, e t'shtrejta;
 sa dhe thinjat e nanës që na lindi
 e na tha të parat fjalë të zjarrra.

I dashtun ky emën, i shtrejtë për ne.
Në zemër na ngjall të madhe dashuni,
për Atë, që udhëheqës e kemi,
për Atë, që na jep lumtuni.

4

Shpërthe, vrull, mos u freno,
sot asht e jotja ditë!
Mes gështenjave të pyllit kalo
e nalt ti ngjitu pa frikë.

Gëzohen sot zemrat shkodrane,
buçasin kangët kreshnike,
e çiftelitë formojnë një orkestër
që mes bjeshkëve tingëllon heroike

Kalon Ai! Ja: asht mes nesh,
dorën na jep, bisedon me pleqt;
e sytë tanë qeshin, qeshin,
gazi ynë e mbuloi këtë vend krejt.

Mirënjohja jonë asht e thellë,
 si ma i thelli oqean e det,
 dashunia jonë e pastër, e kthjelltë,
 si lumi mes alpesh, Cem.

Unë s'linda kur lindi Partia,
 pushkët, jo, nuk ushtonin.
 Shtëpia s'tundej n'buçima.
 Fashistët komunistët s'kërkonin.

Rrezja m'përkëdheli mbi ballë
 me t'amblën puthje të nanës.
 E shtëpia jehonte ndër kangë,
 sepse s'luhatej mbi të hij' e natës.

U rrita unë me qytetet
 e trup me oxhaqet lëshova,
 e pastër, e fortë plot hekur,
 gëzime nga jeta veç mora.

Duert plot kallo i kam
e kjo dorë anmikun dërmon,
po guxoi lumninë me na prekë,
sepse stër vitun jam n'poligon.

8

Vështroni diellin sa rreze shpërndan!
Mijëra janë, t'panumërta për mua.
Parti, o diell i jetës sonë,
kë s'ngrohin vallë rrezet e tua?!

Parti, sa nalt ti na ngrite
e flatra t'fuqishme na dhe!
Parti, o e fortë, kreshnike,
përjetë mbas teje na ke!

DRITA BEKTESHI

VENDLINDJES SË KALTËR

Kur mbi shkumën e bardhë
dhe dunat ranore
rrotullon përmes erërave dielli rrezet e kaltra,
unë mbi zallet vrapoj pranë hapësirës ujore,
ndërsa vesa u njom pulëbardhave
krahët.

Vesa bie përmbi mua
dhe kripet në det
(sikur bien vetë yjet pors i luspa prej drite),
në agimin detar, ku delfini rrëshqet
nëpër ujrat që treten ngadalë
në ranishte.

Dhe kështu, përmes shkumës plot ajër dhe vesës
(i njomur dyfish dhe i kripur mes filladeve),
unë u rrita i ëmbël,
plot rini,

i shëndetshëm,
sikur thitha vetë frymën
kristal të pulëbardhave.

Ç'më thonë zërat e fshehtë
të detit të madh
për legjendat plot nimfa dhe anijet me vela,
për detarët e moçëm që s'u kthyen
më prapë,
të përvëlur nga malli
i atdheut në ëndërra.

(Kur u thyhej dyreku dhe rrufetë
hidhnin kryqe
si mirazh, ata brigjet i kërkonin me sy;
duke vdekur, mes vorbujsh zgjatnin krahët e tyre,
sikur donin t'i zgjatnin, Shqipëri,
gjer tek ti!)

O ju vise të ngrohta të hapësirës dhe diellit,
që kaq shumë ju kam dashur
dhe ju dua sërish,
zhurmojnë përjetësisht tek unë
zërat e detit
mbi qytetin e lashtë

plot sirena,
që klith.

Plot sirena dhe lëvizje vaporësh në port,
ku krahët e hekurt elektrovinçat i tundin.
Për mua, ata këtë diell si kurorë,
për bustin e Mujo Ulqinakut,
ma ulin.

Rri me pushkën mes vitesh,
si karakoll i ndritur
(dhe prap, po të vritet, do të ngrihet i gjallë),
dhe deti, nga toka, me shkurmë i thinjur,
mbi armiqtë do të hedhë
shkëmbinj edhe dallgë.

Kjo është dashuria e detit për tokën,
ku unë linda, për ëndërrat
dhe gëzimet e njerëzve,
për qytetin dhe brigjet, që ndritin mbi shqotën,
mbi themelet epike të kohëve
dhe këngëve.

MOIKOM ZEQO

DEJEVE TË TUA, ATDHE!

Endem dejeve të tua,
endem në vjeshtë a pranverë,
ndjenjat më gurgullojnë si krua,
krenaria më deh si verë.

Kridhem në këngët e tua,
shkrihem në vallet e zjarrta,
në shpirt më tundet parreshtur
mirazh'i kaltërsive të arta.

Kurrë s'jam ndjerë i vetmuar
në çdo vend vëllezër ti më dhe.
Ne jemi të gjithë degë të fuqishme
Që dalim nga trungu yt, Atdhe.

Dhe ëndërroj nën qiejt e tu,
ti vetë m'i ndjen ëndrrat në netët e
kapanonit,

si kundërmojnë aromë lëndinash
dhe tundet në to shalli i aksionit...

Kështu duke rendur hapësirave
(Ajri i lirë m'i mbush mushkëritë)
unë ndjej se më buzëqeshin kontinentet
dhe tërbohen diku në qoshe armiqtë.

Shpejt do gjëmojë kënga jote
në të katër horizontet an' e kënd.
Në të dlinin flamur të komunizmit
i pashlyeshëm do gdhëndet relievi tënd.

BARDHYL LANDO

13802

~~49553~~

BIOTEKA E SHIETI
SHIETI

MOLI I DURRËSIT

Me natë e ditë lundruam
rrotull kontinenteve.

Nën yjet e tropikut, nën netët e qeta dhe të
ngrohta,
nën dritën e murrtyer të diellit dhe ja, o shokë,
Atdheu. Molin e rrahin erërat,
erërat e viseve të sapolara, në diellin e qashtë
përshkojnë vinçet dhe udhëtarët që na presin,
Britma dhe përqaftime midis thirrjeve dhe
ballamarëve,

midis hekurave dhe ankorës që ra në ujë.
Mirë se të gjej, Shqipëri! Bijt' e tu
me krah vrapuan dherave të largëta,
lavde mbi supe mban anija jonë.
I rrahur rrymash, puth atdheun bashi.
Kush tha se jemi lodhur e drobitur?
Pa hapuni, o shokë dhe ju vallëzonjës,
të hedhim vallen tonë, «Malanaken»,
me zoçkëzën e bukur të nostromit.
Të hijshme vajzat tona besa-besë,

me sy e bebe aq të mrekullishme,
Jo, s'i takova anekënd në botë.
Të bukura kodrat e Golemit
dhe vinçët, pelikanë sqepagjatë
të hijshëm përmbi putrat e çelikta.
Mirë se të gjej, Shqipëri! Bijt' e tu
me krah vrapuan dherave të largëta,
të rrahur shkulmesh rrobat dhe kabinat
me fllade palmash rrahur dhe bananesh
edhe manjole madhërisht të këndshme.
Ne kemi këtu botën në anije,
po zbresim kontinentet buzë e gaz
te shkallët e lëshuara mbi valë.
Dhe rish do vijë dita kur do të shkojmë
në oqeane pafundësisht të kaltër.
«Detar!» thërret dikush nga udhëtarët
«Detar! Detar!» gazmohen ballamarët.

SHEFKI KARADAKU

DITËT ME DIELL

Erdhi stina e zverdhjes së grurit
plot mëngjeze ngjyrrar, trëndafili,
ndoqa shtyllat pas bregut të lumit
me kabanë, me violinë të bilbilit.

Erdhi koha që lisi i dendur
të qendrojë pranë shtyllës me drita
dhe buzë rrugës, ku priste dje gjaksi,
kuvendon këmbëkryq drita e dita.

Gruri nxori kallinj të begatë,
koh'e ngjeshur me grurë dhe me basma,
mbi vagonat e trenit stuhishëm
erdhën njerëzit, dritat dhe dasmat.

Jam me ta në vagonat e parë,
kam dhe vargje dhe pinca në xhepa,

po m'i lumtur do jem këto ditë,
kur do ngul shtylln' e fundit mbi shkrepë,

Ja prodhimet e tokës së mbjellur,
viti i parë që prodhon toka djerë;
këtu vjet dashuroi malësoren
ai djali çapkën i kantierit.

Jam i lumtur në ditët e bardha,
zbres e ngjitem në fusha e kodrina.
Erdhi koha e zverdhjes së grurit,
rend rrufeshëm vagoni mbi shina.

Është e jona kjo tokë me taraca,
tonat janë kombinatet dhe basmat.
Ne vrapojmë me drepinjte drejt fushës,
brezi i kuq me prodhime dhe dasma.

NIKO KACALIDHA

HIDROCENTRALI I VAUT TË DEJËS

Ti je një kolos që ende në skele je shtrirë,
ti je aq i madh sa me këto vargje s'të mas,
me valët e errta të Drinit të gjerë, të lirë,
je lidhur. Flet uji me erën dhe ngrihet tallaz.

Punëtorët, nën dritën e natës së qetë dimrore,
kërkojnë fitoren. Teknikët thërrasin. Nxitim.
Me dit' e net atje në çukat veriore
të pashë plot vrull dhe gjallim.

Shëtita. Nën këmbë dëgjova vringllima e qeshje
dhe ndjeva se dita e festës s'është larg
këtu, ku errësira e ngrirë me ujërat përleshet
në sonda. Me yjet përqark.

SHEFKI KARADAKU

MALËSISË SË MADHE

Malësi e Madhe!
Ke mbajtur mbi supat e tua
trimëritë legjendare shqiptare;
dhe sot po mban mbi shpatullat e tua
vullnetarët me levë, varë dhe barominë,
që hapin rrugë, sjellin dritë.

Malësi e Madhe!
Më dhe më tepër nga ç'të dhashë unë.
Ti për ne ishe shkollë edukimi,
ajër i pastër, ujë i ftohtë burimi,
dhe shumë të tjera,

që, po t'i them,
po t'i rreshtoj,
duhet një poemë.

MYLAZIN XHAFERAJ
(Instituti Pedagogjik, Shkodër).

PËRROI I EGËR, I BUKUR, I LASHTË

Përroi rrukulliset me zhurmë nga mali,
cërka kristali hidhen anë e kënd,
i gjelbër përreth rritet bari,
kurrë s'mund të gjesh më të bukur vend,

Zjen, shkumbon ndër katarakte
përroi i egër, i bukur, i lashtë.
Erdhi tani kjo kohë madhështore,
lumenjtë djersë derdhin me ne bashkë.

Po derdhin djersë lumenjtë me ne
dhe shndrrohet djersa me fitore në rubin;
kthehet djersa në dritë elektrike
dhe lart, në shpate, si yll llamburin.

MIRA LINO

PRANVERË

Ç'thanë ashtu lisat e moçëm
që krahët tundnin, zhurmonin?
Ndoshta u uruan mirseardhjen
shokëve të rinj — shtyllave prej betoni.

Nga na vinë vallë këta tela,
këto shina që shtrihen në ajri?
Janë krahët e shtrenjtë të qytetit
që përkëdhelin në fshat çdo qoshe, çdo
çati. . .

Pranvera endet rrugëve, burimeve,
rrym' e shtrenjtë vrapon telave,
zëri i radios na zgjon tani agimeve,
jo kori i çfrenuar i gjelave.

Do të ndrrohet pejsazhi një ditë
në pranverën që ka vërshuar,

veç shtyllat do mbesin ato që ishin
hamej me elektricitet ngarkuar.

Do të rendë telave për jetë
mendimi i qytetit proletar,
që të ndrisë të ëmblave netë
si diell i ri pejsazhit fshatar.

BARDHYL LANDO

NËNDOR...

Sa shpejt nëndori erdhi përsëri,
mbi flokët e mbrëmjes tela dritash derdhen,
shqiptari vjen e sheh këtë shtëpi,
ku më të kuqet mendime enden.

Shikimin-dritë mbi rrugë hedh Shqipëria
dhe grushtin fort përplas mbi tradhëtinë,
se kjo tokë të fortë i nxjerr filizat,
që në nëndor u lindën me Partinë.

ZHULJANA JORGANXHI

ZOGU I STUHIVE

— Mbi të thinjtin shesh të detit era fryn
e mblidhen retë.

«Zgalemi» i Gorkit

Nga shqetësimet e kaltra të stuhive detare
vërtitet ai zog i madh
krahëhapur
dhe fluturim' i tij me vetëtima ndez ajrin
mbi baticat dhe zbaticat, si frymëmarrje e detit,
që me kripë i mbush shpellat
e shkëmbinjve të lagur.
Dhe, papritur, erërat e ngrënë
prej bregdetit
aq lart, sa çdo gjë në miniaturë e sheh
dhe herë mbi dallgët mes stërkalave njomet,
dhe i lirë fluturon në lirinë e vet
(çdo element i natyrës,
nga gazi i tij,
gëzohet!)

Ky zog,
më madhështori i zogjve të qiellit,
është figurë e vetë jetës në shqetësim
të përjetshëm

i ndryshimeve,
vrulleve.

Në gjoks të planetit,
në horizont ku çfaqet,
në pesë kontinentet,
ky është zogu që fton për revolucion
dhe përleshje.

Atij Gorki i këndoi si trumbetar i së ardhmes
mes stuhive mbi detin e gjakut dhe urrejtjes.

Këto s'janë veç vetëtima,
po shkëlqime armësh
mbi kapitalin që s'gjen udhë.
Në udhëkryqet
e vdekjes.

Le të ngrihet prap Gorki të këndojë për zgalemin
mbi Evropën plot mjegull,
intriga dhe natë.

Mbi trëndësinë dhe zinxhirët, proletarët
do sjellin

stinat e fitores
së komunizmit të madh.

O zog, që fluturon mbi tragjeditë e shekullit!

Revizionistët po mbyten
në anijen e tyre.
Ky është revolucioni
i horizonteve dhe diellit,
ku e ardhmja si ylber lind
nga mitra e stuhive.

MOIKOM ZEKO

I PLAGOSURI

Atij mos i thoni
që shokët sot do luftojnë,
se ndryshe u hodh nga barela
me shokët gjoksin të bashkojë.

Atë me këngë e gënjeni,
ndryshe s'ka si shkon,
që edhe ai të këndojë bëjeni,
se ashtu zemra i gufon.

Atij mos i thoni
që shokët i thërret lufta,
se ndryshe si zog do t'ju shpëtojë
ai nga barela.

ASTRIT NURI

TROMPETË E ALARMIT NË RËNTË

Ne u njohëm sërish për t'u ndarë,
si dallëndyshet nëpër atdhe të fluturojmë.
Ne jemi të atdheut ushtarë,
trompet' e alarmit, në rëntë,
në front të parët do shkojmë.

MIRA LINO

NE ERDHËM PAS TEJE

Ne erdhëm pas teje
netëve partizane.

Kënduam me ty,
netëve të errta,
këngë rreth zjarreve

Ne erdhëm pas teje,
në shkepe të thepisura,
duke kënduar këngët tona,
duke kapërcyer shkëmbenjtë,
si hëna që bredh netëve,
mbi gurët e maleve,
Rrezet e saja.

Ne erdhëm pas teje,
në rrugën leniniste,
se e dinim që do ishte
heroikë e ditëve të stuhishme,
heroikë e ditëve të qarta marksiste.

KLEMENT ODRIÇANI
(*Instituti Pedagogjik, Shkodër*)

KTHIMI I SKËNDERBEUT

Turma e kalorësve
ngrinte re nga dheu,
në trollin e mëmës
erdhi skënderbeu.

Korbat lanë bedenat
dhe ikën në qiell,
gjysmëhën' e mplakur
dridhej mbi kështjellë.

Çallmëbardhët heshtën,
heshtën si kufoma,
shqipet ngritën grushtet:
«Toka është jona!..»

Retë u arratisën,
toka thithte diell,
shqipja arbërore
ndriste mbi kështjellë.

RAKIB LASKU

UNIFORMA E BLERTË

Në sup i kemi hedhur karabinat,
si shokë pranë vetes i mbajmë fort,
që kurrë mëngjezet tona kaq të kaltra
mos t'i helmojnë me napalm dhe barot.

Kemi aq këngë që ngremë dhe ndizen flakë,
nga krisma e huaj këngët nuk vriten,
me armë në duar në llogore shkojmë,
si prindërit pranë armës nëpër vite.

Tabela ngrihet tutje, mbi një breg,
çdo pikë e zezë do zjarr, me flak të ndizet,
gradim shënjestre, pushkën mbajmë drejt.
Dhe dridhen nga gëzimi këto vise.

NIKO KACALIDHA

PËRSHËNDETJE BASHKËFSHATARËVE TË MI

Atje, në jugë, mbi malet ndera tela
përmbi lumenjt, ndanë bregut Jonian,
motivi i përjetshëm do më mbetet
në zemrën time thellë, motivi zjarr.

Kishim një lum' me gurë e katarakte,
tashti pranë tij u ngrit hidrocentral,
ku fijet elektrike lidhin shtyllat
ku shtyllat ngjiten, ngjiten përmbi mal.

E mrekullueshme pranë fshatit zbriti mbrëmja,
o ju të shtrenjtë, të dashur bashkëfshatarë!
Pranë radios, motra e madhe sonte ulet,
radion hap dëgjon vargjet e vëllait...

Në mbrëmjet e ndriçuara, të bardha,
(ku kishit parë ju më parë kaq dritë?)

vallzojnë bashkëfshatarët me qeleshe,
gëzojnë, me qingjat qafës, dhe barinjtë.

Lavdinë në valle e derdhët ju të shtrenjtë,
sonte gëzimin bashkë me dritat derdhët,
si nga fontani i madh që veson malet,
buron lavdi, gëzim dhe dritë për herë.

Ej, vogëlush, që sheh plot ditë të bardha,
gëzimi i madh i fshatit të përkund!
Sonte dhe mali duket, nga gëzimi,
sikur kupën e hënës pi me fund.

Atje, në jugë, ku kam kujtime mijra,
ngritëm në brigjet një hidroçentral.
Si glob i madh ndriçojnë mendimet tona,
o ju të shtrenjtë, të dashur bashkëfshatarë!

NIKO KACALIDHA

SHTËPISE SHKODRANE

Ti, shtëpi e vjetër shkodrane,
rrethuar me mure, me avlli,
fsheh një të kaluar plot maraze,
fsheh një ferexhe, një histori.

Fsheh një ferexhe, një zemër vashe,
që kish shumë ëndrra në rini,
hedhur një çarçaf mbi trup'e bukur
mos e shohin rrugës djemtë e rinj.

Mban një histori nga lufta e madhe,
që bëm'ndër shekuj për liri,
epope nga lufta çlirimtare
që e bënë djemt e tu, shtëpi.

Po, shtëpi e vjetër, ji e gëzuar,
kur shikon apartamentin e ri,

kur i shikon vajzat belkëputura
as me ferexhe, as me shami.

SOTIR TERPO

(*Instituti Pedagogjik, Shkodër*)

MARSHON ÇLITHUROR ME VE

(Mësimi i letërsisë së re)

Është e qartë se këtu, në këto kushte, është e nevojshme të bëjmë një përpjekje të re për të krijuar një formë të re të arsimit, të cilën mund të themi se është e nevojshme të krijuar.

Në krye të kësaj pune, duhet të themi se këtu, në këto kushte, është e nevojshme të bëjmë një përpjekje të re për të krijuar një formë të re të arsimit, të cilën mund të themi se është e nevojshme të krijuar.

Është e qartë se këtu, në këto kushte, është e nevojshme të bëjmë një përpjekje të re për të krijuar një formë të re të arsimit, të cilën mund të themi se është e nevojshme të krijuar.

Është e qartë se këtu, në këto kushte, është e nevojshme të bëjmë një përpjekje të re për të krijuar një formë të re të arsimit, të cilën mund të themi se është e nevojshme të krijuar.

VËRJA LIAKAL

SOTIR TERPO
(Mësuesi Pedagogjik, Shkollës)

MARSHON GJITHMONË ME NE

(Mësuesit Ismet S. Bruçaj)

Ti ecën dhe shpejton, ecën, po të presin,
e ndjen se i ke pranë, me ta një zemër je.
Një libër dhe një radio, hedh çepet përmbi male
era tund dhe lisat, po jo zemrën që rreh.

Në gryka ulërin, era fryn e tërbuar.
Radio Tirana më fort veç kumbon.
Është zëri i Partisë që zjarr, shkëndi, ndez zemrat,
ndaj ti dëgjon i lumtur, ecën dhe marshon.

Të presin ato foshnja te der'e shkollës fshatit
ti librin mban në duar, u duket se spjegon.
Të presin ata sy, ti je për ta i shtrenjtë...
Tufani të rreh gjoksin, Tirana transmeton.

Ti s'munde t'i takoje, mungoje në apel.
Vigan mbi ato male u ngrite, ndonse re,
i kuq me librin pranë, me zërin e Partisë
i gjallë jeton, mësues, marshon gjithmonë me ne.

VERA LLAKAJ

MËSUESI YNË

Ku shkon kështu mësuesi ynë,
kështu në shi, ku shkon?!
Shih, erërat e marra fryjnë
dhe ulurijnë mbi hon.

Po ngjitesh shtigjeve malorë
në fshat për festë të mbrish.
E librat, radion mban në dorë
Dhe ec e ec sërish.

Ti, mund të rrije në qytet
pranë sobës sot i qetë,
por rënde lart, mësues Ismet,
Se tërë fshati të pret.

Në gji fletthirrjen për shërbimin.
ushtar, mësues, do shkoje,

por deshe dhe një herë mësimin.
fëmijve t'u shpjegoje.

Dhe frynin erërat e marra,
ti befas... shkave, re.
Një çast i zgjate duart para,
sikur na i zgjate ne.

Mes nesh, të mbetën mijra ëndërra.
q'u ngritën lart mbi hon...
Nga larg dëgjojmë, si rreh zemra
dhe radiua këndon.

FOTAQ MALO

AKSIONISTJA E PËRJETSHME

Ti u ngrite mbi vdekjen
mbi dhimbjen dhe legendat.
Dridhen çiftelitë
dhe valët e radios,
se atje
në trasetë e hekurudhave të reja
u shkri imazhi yt përjetë
me të Rozafës.

S'të pata njohur kurrë
dhe pranë tani
të ndjej.
Në pavdekësi ti shket
mbi qiejt si kometë,
sa herë që motrës flokët ngadalë
ja përkëdhel
më duket se ty flokët me dashuri
t'i prek.

Dhe sytë që të qeshnin,
tiparet e fytyrës
i gjej në çdo fytyrë të shokëve
të aksioneve,
se ti mes tyre mbete,
në krye të detyrës
me kokën e mbështetur
mbi këngën e rapsodëve.

Dhe sytë pa frikë i mbylle
nën erën e nëndorit
(Një ditë të tillë nëndori
këndova për Ademin.)
A nuk i ngjet ky muaj më tepër
një stacioni
ku kohërat çdo vit
heronj të rinj na sjellin?

Dhe bjeshkët që të lindën
nga dhimbja u tronditën
dhe me rrufe të zjarrta kurorat
lart t'i hodhën.
Që gjer në fund të zinte
vendin bosh së bijës
u ngrit malësori trim,
me mijra pas
e ndoqën.

Dhe hapi i rëndë i tyre gjëmon
në largësi
sikur gozhdon mbi udhët
kanunet e së vjetrës.
Dhe ti e zjarrtë shfaqesh
në jug dhe në veri,
në horizont
Me flokët e çpleksura prej erës.

... Edhe një ditë të ngrohtë
do shkasin mbi binarët
vagonët duke ndjekur nga pas lokomotivat
(Siç ndjekin pas të bindur
një titull vjershe vargjet).
Dhe emrin tënd do thonë mbi fusha
fishkëllimat.

Dhe ti do jesh fener në kryqëzime linjash;
në tymin e trenave
do tundësh
flokët e butë,
dhe rrotat do këndojnë të rënda
sipër shinash:
Shkurtë, Shkurtë!

MOIKOM ZEQQ

KUJTIM PËR SHKURTEN

U nis ajo...

La bjeshkët, në aksion të shkonte.

Partia e kish thirrur cucën malësore,
që zemra i gufonte.

Shkurta ra.

Nuk vdiq ajo, që shumë e donte jetën.

U bë flamur, kur andrrat i qëndiste
malësorja trime,
e vogla komuniste.

Hekurudha zgjatet.

kilometrat njëra tjetrën pasojnë.

Qindra do të vinë, me hov do punojnë,
me këngë në gojë:

— O partia jonë!

Flamujt shpalosen.

Në tokën e ngjeshur kazmat futen.

Busti buzë trasesë mbetet

kujtim për Shkurten.

SHKENCA ALLTARI

AJO DHE KËNGA

Kënga

është si uji.

Po pati vend,

mer vrull;

po gjeti shtrat,

bëhet lumë.

Për ty, Shkurtë,

kënga pati vend trasenë

(ku dhe treni i hekurt

e jo poezia, vrull merr).

Shtrat heroizmi

jeta jote u bë.

Nuk them ti,

se ti dhe heroizmi jeni një.

Ti re,

po u ngritën me mijra,

sa t'i numroj nuk mundem unë.

Ti re,

po u ngrit Shqipëria gjithë,
me ty dhe Fuat Çelën flamur.

Kur treni për në Fier të kthejë
në hekurudhën e rinisë
Veri—Jug,
unë
dhe ty do të shoh si pjesë të tij,
si këngë, si hov — në turmë.

VLADIMIR GABA

(Instituti Pedagogjik, Shkodër)

DJE DHE SOT

Gruaja më parë, Dija e di,
mes mureve të errta rrethuar.
Mbante fytyrës çarçafin e zi,
zakon i keq në shoqërin' e shkuar.

Dielli lindi, pushka krisi,
dje rroku pushkën, çarçafin grisi.
Marshon me burrin sot krah për krah
n'uzina, fabrika, aksione të mëdha,

Leksione mban, në mbledhje merr pjesë,
me hap të sigurtë po marshon.
E socializmit është ajo krijesë,
e jetës së re në vendin tonë.

AVNI RUSTAJ

(Instituti Pedagogjik, Shkodër)

TI...

Ty s'të foli baba atë natë,
veç vështrimin rreptë në sy ta treti.
Nuk e priste, që ti, vajz' e parë,
me guximin tënd të dëboje mblesin.

Ti urreje mblesët matrapazë,
fjalët e tyre — kënetë,
ku si lule ëndërrat s'mbinin dot.
Ndaj e ngrite grushtin me të shpejtë,
që nga gaz'i mblesit
mos gëlltisje lot.

ZHULJANA JORGANXHE

MIRA

Mira!

e thërrasin shkurt të njohurit
dhe me dashuri e përshëndesin.

Çdo ditë ajo ecën e qeshur,
e freskët në ditët e freskëta.

Ku gjendet, ku mund ta kërkosh atë?

Sot partia e ka caktuar të ndjekë
leksionet në auditore,

nesër

ajo do të jetë
në gjirin tend edukatore
atdhe!

Në sallë të studimit një shoqe pranë i kalon.

– Ç'bën, Mira?

– Po pregatis një seminar
të Historisë së Partisë.

Dhe vazhdon të shfletojë

fletë nga historia,

e zhytur në ata rreshta të shkruar
me gjak.

: . . . . .

Lexon gazetën «Koha»:

«Lumtërisht doli në botë
xhaxha Lenini».

Dhe Mira

do të shtojë atë çast:

«Lumtërisht

u krijua në Shqipëri
Partia».

Kështu rritet një jetë e pasur,
që pasurohet,
jeta rinore, që krahëhapur
thith ajër,
ajrin e pastër të hapsirës pa fund.
Ajrin që pastrohet
ndër pranvera.

Pranverë!

Qeshu me të,
qeshu me ne!

Se edhe ne me të
gëzimin përziejmë,
si përzjeu Shkurta gjakun
me kokrrizat e vogla
të dheut në trase.

ELEZ PEPOSHI

PËR GITËN

Vendosa kësaj radhe
të shkruaj për Gitën.
Asht shoqja jonë, që kanunin ka vra.
Sa herë që e takoj, un' ja përmend ditën,
kur u ngrit e foli
për «Fishekun në pajë».

Drama që po flasim
asht, o motra ime,
drama që t'ka ndodhun pak kohë më parë,
Vajzë fort e thjeshtë, me faqet thatime,
na solle një temë
të re në seminar.

Nga katedra e tij
kish ardhun pedagogu
dhe që ulë mes nesh e na vërente në sy.
Sot fjalët e Gitës nuk janë si kangë zogu
të cilin n'kafaz
e mbajnë ndrye,

Dëgjonim t'kaluemen
zeher tuj gëlltitë;
ne na rrihte zemra e merrnim betim.
Si na mëson partia, përgjithmonë, o Gitë,
do t'jemi me ty.
Për e m a n c i p i m!

DIMITROV POPAJ
(Instituti Pedagogjik, Shkodër)

MIRUPAFSHIM, NANË!

Agimi i freskët,
si nuse malësore,
kreshtave po u fshin të natës pluhun.
Sonte, nanë e dashun,
fjete veç pak orë:
për aksion po nisem edhe unë.

Në heshtje nata shkrihej
(këndonte veç çentrali)
e n'kaltërsinë e thellë dridheshin yjet.
Ti akoma s'flije,
dhe një mollë ma tepër
fshehtas meje në valixhe shtije.

Tash po nisem...

Gëzimi që djali

t'u ba me e përcjellë, me vesë sytë t'i ngjeu.

Po dhe m'i ngul sytë dridhshëm:

i trembesh ti syzezës
që gërshetin gështenjë e preu?!

Mirupafshim,
mos u tremb, nënoke!
Kur mbi Myzeqe,
si një liqen i kaltër nata do të derdhet.
N'mes shokësh e kangësh-hekur,
me kangë në buzë e n'shpirt,
yt bir fort i lumtun trasesë do të kthehet.

Ndërsa ti do të zbresësh tek 'ahu i vjetër,
me enën e ujit në burim.
Si krah shqipeje
shaminë ta merr era.
Ndërsa thinjat
kunorë të rrinë.
Dhe ashtu do t'më shohësh,
në shtegun me pisha,
ku po derdhem unë si parëverë.
Krenari e ashpër
muzgut do të t'ndrisë.
Kështu shumë përcolle,
e prite shumë herë...

Dhe kështu dhe mue
sa herë do m'përcjellësh
këtij shtegu me pisha,
në këtë agim.
nëse atdheu ynë të dyve na thërret,
ena e ujit
le të rrijë në burim...

MEHMET ELEZI

NJË DITË NË TRASE

Karrot e dorës venë e vinë,
karrot midis shinave lëvrijnë,
një turist qendron si piketë,
heshtja e mbulon, ai s'flet.

Në blok diçka ai shënon;

— Turist, hej turist!

Këtu s'ndërtohet piramidë për
faraon,

po lumturia e një populli 2 milion.

Këto zemra e këto karro

këtë thonë.

SONTE NË SEKTOR

Sektorit sonte endet poezia,
si fillad i freskët luleve n'rudinë.
Derdhuni të gjalla
mbi vargjet e mia
ti vrull-vullkan,
dëshira rinore,
si një shi i ngrohtë
barit që bulon një vetull malore.

Sektorit sonte endet poezia.
flaka e rinisë
djeg muzgun e natës.
n'barakën pranë rreh flatrat një kangë rinie,
kangë që, në mes vrullit,
erë djersë bie,
afsh përvëlues të barutit t'thatë,
pavdekësi të komunistes Shkurte Vata.

Sektorit sonte endet poezia.
Sektori sonte,

një i rrallë peizazh:
ku kreshtave shtrin krahët kaltërsia,
gjethet pëshpërisin,
e rreptë e rreh bregun deti me tallaz...

MEHMET ELEZI

TI U NGJITE

Ti u ngjite nga thellësitë e shekujve,
nga mesjeta mbërthye me kanune e zakone.
Dhe ashtu, pa trokitë,
u fute në ditët tona,
si një shpend i fuqishëm që mbi shkrepë ngjitet
nga thellësitë e errëta,
të fshehta
të një honi.

Kështu u ngjite ti,
tue u kapë nga thinjat e maleve,
tue u pre rrugën thinjave të parakohshme,
tue këputë gjylpanën që mbi pajë kryqëzonte
zjarrin e rinisë,
Ndërsa kanuni, i zbetë, dridhej e prapsohej
dhe mbi borë dallgëzonte flaka e partisë,
Tek zbrisje ti,
Tek zbrisje ti,

livadhesh ndante flladi erë lulesh pranverore.
I harkët ylberi,
si gjerdan fishekësh,
mbështjellej krahnorit të ashpër të një kodre.
Dhe ti nuk e preve gishtin e vogël
që ta kaloje atë,
që të baheshe djalë,
e prap, në radhët e kangëve e regjimenteve tona
kreshnike u fute,
si një lumë me valë.
Dhe përsëri u ngjite në malet e tua,
në t'lashtën kullë mes ahesh hyne përsëri.
Ti hyne kryenaltë,
megjithatë, kryet ule:
fliste radio e porsableme
për kthimin tand në malësi.

MEHMET ELEZI

KURRË S'TË NDAVA NGA KËTO VISE

Vise të kaltra, të kaltra,
kaltërojnë ëndrrat e fëminisë,
sa i pastër syri yt, sa i pastër,
baluket mbi ball' si petalet e qershis.

Ç'hedh ashtu e lehtë si drenushë?
Ç'hedh ashtu ngadalë sipër koke?
Oh, ç'më ngjaka shall' i aksionit larush
Sikur hedh muzgjet, agimet e kësaj toke.

Ndaj kurrë s'të ndava nga këto vise,
ndaj të dyve ju desha barabar,
tej këtyre horizonteve ti s'do ishe
kaq e freskët, me syrin qelibar...

BARDHYL LANDO

DIELLI IM

Dielli shkëlqen e ne na ngroh,
dielli me rrezet na jep jetë.
Kudo që të jesh në vendin tim,
diellin e kuq s'e zenë retë.

Dielli ynë i kuq po ndriçon botën,
ngrohtësia ndihet në çdo vend.
Dridhen nga këto rreze veç ca njerëz,
që s'i ngroh ky diell, po i tremb.

Dielli ynë e ngroh më shumë negrin,
kaçurrelat përpyetë ja ngre.
Është dielli që tronditi botën,
është dielli ynë, që po shkëlqen.

SOTIR TERPO

(Instituti Pedagogjik, Shkodër)

VARGJET E MIA

Ta shkrij kështu vargun dua
si burimi i bukur i malit.
Ta mbush me këngët e mëngjezit,
të përvëlojë si zemr' e djalit.

Të jenë kështu vargjet i dua
si tela të rëndë tensioni.
T'i mbushim me aromën e vjollcës,
Të ngjajnë azgënë, që kthehen nga aksioni,

MEDIN ÇELA

(*Instituti Pedagogjik Shkodër*)

VARGJE NË MËNGJEZ

Babi im është ushtar,
dhe unë
dhe ti
jemi ushtarë.

Ne
na zgjoi këng' e Republikës,
fytyrat
na përflak dielli,
zëri mplekset
me tingujt e fabrikës
dhe hapet në qiell
si fashë ylberi.

Mëngjezit
zgjohemi me marshime.
I duam tingujt,
që sirena përhap.

Unë dua të jem
si këto mëngjeze,
që me hove kantieresh
rendin krahpërkrah.

Në mëngjez s'tregojmë
ç'pamë në ëndërr.

Ne themi:

«Sot inaugurohet dhe një vepër,
bie një hero,

shpërthejnë mijra zemra,
shkelen zakonet e kanunit të vjetër!»

Mëngjezi vjen

me një vepër të re.

Mbi mëngjezet dhe veprat

lind një varg.

Atdheu

më tepër zbukurohet me ne.

Ne ëndërrat

t'i ngremë sa më lart!

VLLASOVA MUSTA

STUDENTI NË FSHAT

Shkoj mes kreshtash nën erën që çmendet,
dhe tër' mall them një këngë të qeshur.
Majëmalet me bryle thyejn'retë,
sikur këmishën e grisur po zveshin.

Zë këmborësh. Baresha e fshatit
më del para e lehtë si flutur.
Shkoj mes qingjash dhe syve të saj
sikur zbret një përrallë e bukur.

Më pret nëna në breg të qershive.
«Hej, student!» flet dikush nga një skaj,
nga traktori zbret fqinja e bukur
dhe më puth si vëllanë e saj.

Zbres me nënën në fushën e gjerë,
era retë si mjelma lëkund,
në punë derdhen gëzimet e mia,
hapësirës së gjerë, pa fund.

LLIKO NANO

KËNGA E ELEKTRICISTËVE

Ngrem' pareshtur shtyllat elektrike
maleve plot këngë dhe jehona,
do të rrjedhin lumë elektronet
dhe do ndezin buzëqeshjet tona.

Nëpër supa tela, izolantë.
Ç'do të donin këto male tjetër?
A nuk janë këto llambat tona
porsi predha mbi botën e vjetër?

LLIKO NANO

NË KISHË

Shqyhej nga gazi një harmonikë
dhe këmbët shkelnin kudo mbi altar.
nuk pashë atje as'heshtje, as frikë,
as dhe njerëz të zymtë besimtarë.

Prifti mbërthente duart në kokë,
sikur donte të ruante logjikën «e parë»,
dergjeshin shtrirë, të shqyer përtokë,
kryqat e zinj, si korba të vvarë.

Pashë të këndonte rinia fshatare.
Ej, si kërcehej prej tyre «Valbona»!
Shkrihej bloza e zezë mesjetare,
dridheshin mure të vjetër e frona.

Dhe u futa ahere në valle,
«Ranë kishat», krenar unë thashë,
tundej flaka si shami ngjyrë alle
mbi ikona dhe libra të trashë.

RAKIB LASKU

MËSUES

Për ty, mësues, zemra më thotë
dy fjalë të shkruej e jo më kot,
po due të të thur një kangë me kreni,
ty, që përgatit brezin tonë të ri.

Sot ty partia të ka dhanë në dorë
një armë të fortë — je edukator
ti, fenerndriçues i rrugëve të reja,
ty, që s'të tremb lodhja dhe as vdekja.

Pra, më lejo, o ushtri e mësuesve,
t'ju uroj festën ju, dritëçuesve,
në skajet e atdheut ku mësim jep,
ku zani i dijes melodioz buçet.

Dhe në varg me ju nesër do të jem,
me vrullin e ri që përshkon atdheun,

dhe do të marshojmë drejt majave të nalta,
shtigje të reja atdheut tue i hapë.
Pra, nga zemra festën ju uroj,
dhe s'shpejti me ju unë do të jem,
të marshoj,
tue mbajtë në dorë armën më të re,
pushkën, kazmën, librin për jetën e re.

BAJRAM TAHIRI

(Instituti Pedagogjik, Shkodër)

MËSUESIT

Gjithmonë do të shkruaj për malet që i njoh,
për t' ardhmen e bukur që i rreh pa pushim.
Për t' sotmen e madhe, që në male ngroh,
si pishtar partie, ti, mësuesi im.

U frymzova me shkruie sot n' festën tande
një poezi të thjeshtë e të dashtun lirike.
Më lejo, mësues i dashtun, kësaj radhe
t'i shkrij për ty ndenjat e mia poetike.

Kështu androje veten mes vocrrakësh,
kur ambël do çojnë duart përmbi bankë.
Me to mësues kurrë s'mund të mplakesh,
se fort e njomë asht e tynia kangë,
kangë shkëndijash që sillen rreth flakësh.

DIMITROV POPAJ
(*Instituti Pedagogjik, Shkodër*)

SPORTISTJA E RE E LAGJES

Në mbrëmje, në shtëpi vonë ktheheshe,
nëna te praku të priste,
as çantën sportive prej shpine s'hiqje
kur ajo çirej: — Bijë, na turpërove!

Në mbrëmje vije veshur me tuta.
— Bijë, mjerë kush do të marrë,
më mirë mortja!

Por ti qeshje, nënën e puthje,
nënën, që e vrisnin mendimet e kota.
Dhe zbardhur ishte parakohe
nga zakonet e vjetra.

— Nënë, shihe vajzën tënde sot në gazetë!
— Bijë, për ty ky është nder, edhe për mua!
Dhe për herë të parë ndodhi që bijën e vet
nëna e puthte të veshur me tuta.

ASTRIT NURI

LETËR NGA AKSIONI

Unë do të vij,
patjetër do të vij,
do të tregoj gjith' këngët e aksionit.
Ato janë shumë,
qindra dhe mijë,
siç jemi dhe ne,
bijt' e revolucionit.

Këtu çdo gjë për neve është këngë,
dhe këngët... ti e di, ne i thurim vetë.
Me këngët tona zbritëm dhe ylberin,
e shall aksioni ja vumë në gushë trasesë.

Sot diellin përshëndetëm,
që sytë sapo çeli,
papritur, hapin çdonjëri e ndali.
Ç'bukuri pamë në këto orë mëngjezi:
dielli, në «liqen», si shatrivan zjarri!

(Mos të jam dukur vallë delikate?
Ti do m'i shohësh t'ashprat kallo n'duar.
Bashkë me shokët, në një turn nate,
hej, sa shumë beton kemi gatuar!)

Kudo me këngë
ne na gjen patjetër,
armën shtrëngojmë kur vimë prej punës.
Përgatitje ushtarake syrin në shënjestër
Që zërin e çjerë mos t'ja njohim luftës!
Tani, që treni
shkon me pasagjerë,
fluturon ai, duke i sjellë këngë të reja fushës
Ne buzëqeshje shpërndajmë,
si ngjyrat në pranverë,
n'horizont shkëlqen
kontur' i kazmës dhe pushkës.

Unë po vij,
pritmë,
ja, po vij,
sulmuese po kthehem prej aksionit.
Kështu ne do montojmë yje mbi shkëmbij,
lart t'ja ngremë flamujt revolucionit.

VLLASOVA MUSTA

MËNGJEZI I PARË I PUNËS

Këtu s'ka salla dhe leksione
dhe shtrat studentit
plot përtesë.
Këtu ti je ushtar që zgjohesh
në orën
4.05

Hop!
Dhe në këmbë që të gjithë:
S'ke ku të shtriqesh, fërkoresh si maçok,
pa lindur dielli mirë
agimi na thërret, o shok!
Ç'leksion i bukur
ky mbi tokë,
Kur kazma ulet mbi një breg!
Metal
dhe djersë
dhe forcë
enigma zgjidhet shpejt e shpejt.
S'do mend, ne lodhemi të gjithë

kur dhé i thekur
avullon,
por pikërisht kjo sakrificë
dremitjen shtrigë
na e zbon.

MËNGJITJE I PARË I FJALË

NATA E FUNDIT E AKSIONIT

Harmonikë, harmonikë,
këngë, plepa rreth e qark!
Nën akasjet dhe lajthitë
qeshin gocat cak më cak.

Nat' e fundit dalngadalë
po afrohet në mbarim.
Eh, ç'rumuze, zëra, fjalë
sonte vonë në fushim.

Kush s'e deshi këtë natë
dhe nuk ndjeu pak trishtim?
Puthje, lamtumira bashkë
enden fushës pa mbarim.

SHEFKI KARADAKU

ROJE NATE

Nëpër natën me hënë të zbetë
vetëm filli nuk fle hapi im,
i gatitur me arm'e fishekë,
sonte ruaj qytetin alpin.

Flenë çadrat, shkëmbinjt, hapësira,
vetëm ujët e Cemit nuk fle,
Rriten ëndërra të bardha me mijëra,
syrit tim nuk i fshihet asgjë.

Pa, në çfaqet një hie e huaj
të thyej' ëndrra të lira dhe jetë,
me plumb vdekjen në ballë ja shkruaj,
ja derdh plumbin mbi gjak si shigjetë.

Numron valët ahishta mbi lumin,
unë pas çadrash të zemrave rrahjet.
Ç'krenari të shkelësh mbi gjumin
dhe të ruash nga hasmi frymëmarrjet!

RAKIB LASKU

DETARËT

Ne jemi detarët,
bijtë e tokës dhe ujit:
ne shtrëngatat na fshikin në të ftohtin e acartë.
Ne na kripin ujrat, që horizontet
mbushin,
dhe shkumëzimi i valëve,
si dritë yjesh të ngjeshur, që tretet si re.
Në kaltërsinë e shqetësuar të detit, krenare
shket anija,
dhe malli i vendlindjes, mbi ne,
me diellin e madh amëtar
na përcjell.

Ne jemi detarët,
bijtë e tokës dhe ujit,
bijtë e diellit dhe ajrit si kristal i tejdukshëm.
Sado larg që ne ikim në oqeanin pafund,
ja dimë mirë koordinatat
mëmëdheut gazmor.

Në katart të anijes, përmbi flamurin, skuq
mëngjezi i vendlindjes
gjer këtu,
përmbi bord.

Ne jemi detarët,
mes shtegëtimesth u zbardhëm.
Nga tropiku në pol, nën musonet,
tajfunet,
nga kontinentet dhe fiordet,
arqipelagët e largët,
me anijen u endëm,
me kompasin dhe busullën.
Ne u endëm kudo dhe nuk pamë si ky vend,
si bregdeti i Shqipërisë së moçme nuk pamë.
Dhe anija çan dallgët,
si të ish një copë breg
i atdheut në ujrat pafund
dhe paanë.

MOIKOM ZEÇO

QYTETI IM

Natë...

Puhia lehtas detin e përkund,
ndërsa unë, qyteti im,
portretin tënd ëndërroj. Mendimet shkund.
Për portretin tënd,
Që leva, çelësa, pistoleta mban në duar;
për portretin tënd
me fabrika, uzina, kombinatë mbi supa rënduar;
Për portretin tënd
me të pagjumët, që madhështinë të ruajnë.

VLADIMIR GABA

(Instituti Pëdagogjik, Shkodër)

BISEDË ME MAJAKOVSKIN

(Për poezinë dhe politikën)

Tetori erdhi përsëri
me erëra, brerime,
kadenca e gjethve që bien,
të sjell ndërmend kujtime.

Tetori erdhi përsëri.
Sa ftohtë që ndjen pranë bustit,
o burrë i ndershëm, Majakovsk,
që erërat përbuz!

Tetori erdhi përsëri
në vendin tënd me shira,
tradhëti e tmerëshme rrëzoi
ndjenja, ura, dëshira,

Ej, Majakovsk, ç't'u rruadh balli
mbi vargun bomb e flamuar,
sa i urreve ti kolltuqet
me poetucë të majmur!

Ej, Majakovsk,
me zërin tënd të mbushur
dil përsëri me poezinë
në fushë për t'u përleshur!
Ke për të parë si do stonojnë
ata me zë të mekur.
I tmershëm çohu ti mbi ta
me vargun tënd të hekurt.
A mund të ulet zëri yt
i madh, o komunist,
kur në atdheun tënd poetët
vetë klasës i bëjnë bisht?
Tani duhet një grusht i tmershëm,
e dimë fort mirë, e dimë,
duhet një daltë e fortë, Vollodja,
në vendin sovjetik,
t'i turret aristokracisë,
si në shtatëmbëdhjetë,
dhe vargu yt si lum'i rrjedhshëm
midis stuhisë të jetë.
Kjo vjeshtë e verdhë shumë gjethe shtroi
me shira dhe acare
dhe stepa ruse gjak nxjerr, gjak,
si koh' e murme e carve.
Ku jeni, burrat e Ruisë,
në netët ruse, burra,
në stepat me kavalerinë.
Trima, prapë ndizni urat.

Të ndizen dhe në vargjet ura,
vullkan revolucionet.
Në netët ruse e ditët ruse
u fut pyk e huaj
dhe e harruan vargun tuaj të ndezur,
vargun tuaj.
Ç'thotë Majakovski? O ç'të thotë?
Po ti do ngelësh zjarr i madh,
ylber i ndezur rri mbi glob;
s'të ftoh kurrë lehja e tradhëtisë,
s'të grin thëllimi me galop.
Vargu është bombë, o Vladimir,
dhe prapë do të pëlcasë,
mizerje e zveshur tradhëtia
s'ja ul kurrizin masës.
Vargun të mirë e deshe ti
pranë tokës dhe kombajnës,
të huajt meken si një zilkë
n'gjëmimin e kambanës.
Duam stuhi dhe uragan,
vargun e klasës duam.
Ku ka më mirë për klasën vargje
se sa vargjet e tua?
Dhe vijnë e thahen stepat ruse
nga xhazi i marrë i perëndimit,
nga tymi i puros së borgjezit,
me viski e vodka dimrit.

Le të gjëmojnë prapë Aurora
edhe Ivani rus,
të tundet stepa që venitet,
zinxhirat t'i këpusë.
Dhe prapë me ta, si top i hekurt,
me vargun tënd do rendësh
si një furtunë që ngrihet shpejt
me vorbulla mbi dete.
Zhdukuni tutje tradhëtarë,
posi kallam kënete!
E tmershme t'ngrihet me gjëmim
furtuna proletare,
t'i mbys' xhambazët që e shesin
atdheun për pesë pare,
t'i mbys' ata që cicërijnë
për shpirtin, poetucë,
t'u mbledhë vetë proletariati
dy këmbët në një këpucë.
Vargun e kemi metalik,
materje e gjallë ne jemi.
Le t'i shërbejmë çështjes së klasës,
vargun plumb ta kemi.
Vargun ta kemi dhe fitil,
ta kemi bomb' e flamur,
të ndizet bota me kolltukë
dhe poetucë të majmur.
Kështu e deshe vargun ti,
sa herë na porosite

Këtë diktaturë proletare
tradhëtia e griu e fiku.
Dhe poetucët duan vargje
me sentimente e lajka,
s'duan heronj nga punëtorja
me gji të ndezur flakë.
U miqësuan dhe me miset
në grataçiela e vila,
janë afër shumë, ndonse janë larg,
me tok' e det me mila.
Po Marksi është me ne,
Lenini dhe Stalini.
O bolshevikë, bëni alarm
dhe tradhëtisë i bini!
Te Sheshi i Kuq çohu, Vullodja,
bëj të jehojë Tetori!
Te Sheshi i Kuq hidh vargjet bombë,
që në mesditë të plasin,
që në tërmet të tundet stepa,
të huajt të pëlcastin
toka nën këmbë ndezur të tundet,
të mungullojë baroti,
që mos ta brejë erozioni
as shiu, as ngrica, as moti.
Të ngrihet si feniks i madh
e kuqe punëtorja.
Besimin lart, besimin lart
në ballë klasa punëtore,

si atëhere me Leninin,
si atëhere me Stalinin
    në luftra e përvjetore.
Tani duhet lëvizje, o popull!
    Pamfletë e mijra trakte,
të tundet borgjezia
    në vila dhe pallate.
Nëpër beteja, proletarë,
gjëmoni zërin tuaj
dhe fatin tuaj mirrni n'dorë
    bilardo mos ta luajnë.
Seç m'u kujtua vetvetiu,
    që nga mitologjia e vjetër,
se në një vend të largët shumë
    jetonte një mizor me emër.
Na priste miq mizori vetë
    (e quanin Prokust),
u shtronte dreka dhe bankete,
    po dhe këmbët u priste.
Kishte një shtrat Prokust mizori,
    ku shtrinte kalimtarët:
të gjatëve u priste këmbët
    të shkurtëve ua zgjaste.
Por ai vetë ka qenë i shkurtër,
    të shkurtëra i kish gjymtyrët.
Dhe erdhi vetë një ditë Tezeu
    ja zgjati, ja nderi mirë

Vetë tradhëtarët janë Prokustë
në vendin sovjetik,
që çojnë në shtratin për të matur
vendet e vogla «mike».
Kështu bënë sot revizionistët
me Çekosllovakinë.
Këtu duhet Tezeu-popull,
marksistët-leninistët,
që të vërsulen përmbi ta
betejën që të nisin.
Ej, Majakovsk, trim o burrë,
dhe invadorë u bënë,
i vunë një turp atdheut tuaj,
ata i mallkon çdo nënë.
Përpara popuj dhe më shpejt
të shtypur, proletarë!
Besimin lart, marksizmin lart,
treni vigan përpara!
Në sytë e Gorkit det' i gjerë,
ku fluturojnë zgalemat.
Se ja furtuna, vjen furtuna,
vërtitet nëpër boshte,
të fshijë nga dheu reaksionin
dhe të pastrojë çdo qoshe.
Ata sulmuan si të çmendur,
brenda një nate hodhën tanket
dhe invadorë u bënë.

Partia ime, Majakovsk,
mban lart flamujt e punës.

Në fryfshin erërat e marra,
ne do t'i ngjajmë furtunës.

Partia ime, Majakovsk,
mban lart Lenin-Stalinin
dhe para popullit e pastër
partia bën betimin.

Korrjet i kemi të begata,
taracat plot traktorë,

i gjallë në zemër na qendron
kontrolli punëtor.

Partia ime, Majakovsk,
ka miq në botë me mijra.

Në Tjen An Men, partia ime
ka miq e shokë të shquar.

Lindjen e kuqe, që s'u trembet
kompleteve të huaja.

Atje revolucioni ndizet
i madh në rrugë, në sheshe,

mes daciabaove rrëzohen
dhe mjergullat dhe reshjet.

Një miqësi (kaq afër) kemi.

Ku e gjetëm, kush na e fali?

Vetë komunizmi dhe partia,
që s'ka fuqi t'i ndali.

Tetori erdhi përsëri
me erëra, brerime,
kadenca e gjetheve që bien,
të sjell ndërmend kujtime.

Tetori erdhi përsëri.
Sa ftohtë që ndjen pranë bustit,
o burrë i ndershëm, Majakovsk,
që erërat përbuze!

Tetori erdhi përsëri
në vendin tënd me shira.
Tradhëti e tmerëshme rrëzoi
ndjenja, ura, dëshira.

Ej, Majakovsk,
me zërin tënd të mbushur
dil përsëri me poezinë
në fushë për t'u përleshur.

NIKO KACALIDHA

STUHI DRITE

(Poemë)

1

Erdhi koha
që ti, klasë punëtore,
në duar
more frenat e historisë.
Ndërgjegja e re e një populli të munduar —
trungu i fitoreve,
lulëzim stuhish.
Lufta klasore
të zjen në çdo qelizë,
dafina vetëtimash
ta kurorëzuan ballin,
në kyçe ende
ke
gjurmat e prangave të kapitalit.

Kollose janë mijra veprat e tua;
rrënjët e çelikut

zgjaten thellësisive,
kollonat e sigurta t'oxhakëve,

si duar
afishet e tymnajave të bardha
ngjitni qiejve.

Kollosë janë mijra veprat e tua.
Porse unë shtatin e tyre,

madhësinë,
gjithë lartësitë e pamata,
ndërtimet,

i kanë ato burimet
në madhështinë
e moralit tënd,

që farkëtove,
klasa ime!

Me ozonin e uzinave
u zure frymën

«perëndive»;
nga flaka e furrave shkrirëse
-behët ari, smeraldi.

Ti krismat e përleshjeve të djeshme përtërive
në çdo thirrje sirene,

në çdo tingull metali.

4

Jo si soditës mes punëtorëve hedh çapet,
barrën e mendimeve punëtore ngarkoj
në çdo brazdë që çahet,
në çdo linjë që zgjatet,
N'çdo themeli që hapet
dorën e tyre shikoj.

Kudo nga shkoj,
eci mbi rrugën e re i gëzuar,
si në një rrjedhë të pafund lumturie.
Shkoj mbi mendimet e tyre,
mbi duart
që e ndërtoan.

Shkoj mbi ditët e tyre.

Ndjej:

jam i lidhur me fije të padukëshme,
jam i lidhur me fije intime,
jam i lidhur me fije të kuqe,
me fijet e idealeve,
me ty, klasa ime,

klasë e proletarëve.

që të ndreqnin pak dhe qiellin,
të mos lagej njeriu.
Isha i vogël
në botën pa gardhe të ëndërrave,
porse ti
ma skalite sot gjithçka në granit
dhe në qiellin e kohës,
përmes dallgës së erërave,
shkallët e lumturisë
i ngrite në zenith.

7

Dhe a s'ishe ti
që më thirre:
«Bir, eja!»
dhe për mua si nënë hape gjinë?
Erdha...
Në themelet e ditëve të reja,
si gur numur një
vura ideologjinë.
Ti komunizmin
ma bëre të qartë
jo si një diell simbolik që buzëqesh,

por

yll polar në shtegëtimin e gjatë,
një minierë energjish,
arsenal rrufesh.

Ligji yt

të papajtuar më brumosi
me çdo ndryshk,
ndohtësirë,
vetkënaqje
dhe çdo ves,

Fyt më fyt

me të vjetrën,
me armiqtë e çdo mostre,
i papërgjunjur do hedh hapin,
do luftoj
edhe do vdes.

8

Si ta duroj

(heuu!) meskinin gërdallë

«Ke shkollë?..

Se në kazmë

ha dynjanë,

o i shkretë!»

Kush apartamentin
dhe karrigën tënde vallë

e ndërtoi?

Si ta duroj unë

njerithin filistin

që të mat kokë e këmbë

me dy sy prej lejleku

dhe pyet më në fund,

Kur mëson mjeshtërinë:

«Po mirë,

a del leku??...

9

Të bukura ditët tona,

të bukura!

Në prehërin e pranverave,

fëmijë të bukur lozin,

fëmijë që asnjëherë s'do t'u shohin sytë

skarlatinën e mjerimit

dhe gëlbasën e tuberkulozit.

Nëpër dyert e larta të kombinateve

futen

galeritë e minierave,

pishat,

peshqit,

pambuku.

Brenda nesh janë thellësitë
dhe hapësirat e pafundme.

Nga përpjekjet
e përflakura

lind në fund

fjala «bukur!»

Le të japin sot repartet

sa më tepër prodhime;

më shumë shtylla,

bakër, krom,

tel

të nxjerrin uzinat.

Dhe lëndinat të rrëshqasin në tezgjahe,
klasa ime!

Më shumë kazma e traktorë

dhe, në fund,

limuzinat.

10

Të bukura ditët tona!

Oqeane drite!

Shih,

asfaltet e lara

llamburijnë nga shkëlqimi,

nëpër xhamat e dritareve

zbardhëllimi po ngjitet

si një valë mirazhesh
që nga toka thellë lindin.
Prozhektori i madh i diellit
shkrepëtin sipër dallgëve,
rrëzëllon hije e zjarrtë,
që mbi ujra lëshon,
ndërsa treni rrëshqet përmes fushës,
binarëve,
si një brohoritje e gjatë
në horizont.
Era qesh
edhe plepave u kreh krelat,
sipër nesh
harqet
e neonëve përkulen,
kurse krahu lëvizës i vinçave mbi skela
posi tytë kundërajtori
ngrihet, ulet
ngrihet, ulet...

11

Përmbi prizmat e dritave,
errësira zë thyhet,
si një lumë shumëdegësh
gjallëria lëviz,
nata elektrifikon qiellin.
Shikoni,

mbi krye
hapet libri gjigant i astronomisë!
Dhe mbi fashat e rrugëve,
mbi asfaltet e ngjyer,
kush më këmbë,
në urban
e dikush në biçikletë,
po nxitojnë
punëtorët
që nga turni janë kthyer
me një pushkë në krah
drejt alarmeve...
drejt!

12

Të bukura ditët tona,
të mbushura
me gëzime të singerta,
dashuri njerëzore.
Buzëqeshjet e vajzave me dëshirë të purpurt,
Ti, klasë e re,
që ndërton sot vetveten,
që grushtin e kontrollit punëtor
mijra tonsh
ngre mbi barrierat burokrate,
mbi zgjeben,

mundesh

«sistemin diellor të rindërtosh!»

Ti,

që vështrimin mijra sysh

hedh mbi jetën

dhe me duart si darë

zë zgjidh nyjen e «treshes»,

për mehmurët e strukur n'atë «qoshen e qetë»

je fshesa m'e tmershme.

13

Po, ka burokratë

e jo vetëm në zyrë

me trupin e butë

mbi dosare gërmuqur,

po ka dhe të tillë,

që u zë gjaku zgjyrë

dhe atje

ku rrjedh hekuri

i pastër,

i skuqur,

veç ata janë të «aftë»,

u dalin mbanë

të gjitha punëve,

ndaj shpesh herë shohin «poshtë».

Nga shkallinat e postit

solemnisht
zënë e hapin
megafonin e buzëve,
që baticën
e mendimeve
të punëtorëve
të mposhtin.
Gojëmjaltë,
që buzëqeshja babaxhane s'u shqitet,
bëjnë shaka...
(Bile bëjnë në mëngjez gjimnastikë).
Në detyrë «shok tjetër s'kanë»,
të «pazëvendësueshëm» hiqen,
edhe frazat
nëpër dhëmbë
i përtypin
si mastikë,
si të puthnin vetë shefin,
puthin buzët e receptorit,
dhe ndaj stufës me drumbushur
kthejnë kurrizin «reumatik»,
...Mbi tryezat
e koncepteve
burokrate,
klasë punëtore
të godasë grushti yt
posi çekiç pneumatik!

të ringjallet
polipi
përbindësh
shfrytëzimi.

Stuhi drite
do të mbetesh!
Dhe për mua, në çdo moshë,
klasa ime,
do të mbetesh
një fontanë frymëzimi.

15

Erdhi koha që kudo ndihet
pesh' e veprës sate.

Dhe në hapat,
dhe në fjalët,

dhe në letër,
në mendime

toka jonë
kumbon.

Pulsi i këngëve matet
me ritmin tënd industrial,
klasa ime.

Erdhi koha...
Mes furtunave,

fatet e Shqipërisë
ke farkëtuar,
levat e fitoreve
e sigurtë i lëviz,
krahun e hekurt
e shtrin
horizonteve,
pëllëmbën e madhe
u tok

revolucioneve.
Erdhi koha;
në duar
ti
mban frenat e historisë!

FOTAQ MALO

NE JEMI BASHKË, BABA!

Ne ishim pesë veta: babai, unë, dy partizanë dhe një oficer gjerman, rob, që do ta çonim në shtab. Na udhëhiqte babai, që i njihte shtigjet mirë. U nisëm në mëngjes, kur dita sapo kishte aguar. Ecnim nëpër shtigje e monopate. Ndalnim për t'u çlodhur ndanë ndonjë burimi a kroi. Burrat pinin cigare të dredhura. I zgjatnin qesen e duhanit robit gjerman, po ai thoshte: — Nein! — dhe bënte me shenjë se nuk pinte duhan. Ngriheshim të mpirë nga gjymtyrët dhe ecnim të dembelosur një farë kohe, derisa nxeheshim. Kështu udhëtuaëm gjithë ditën. Në mbrëmje, babai na nxori në një lëndinë. Pamë pak më tutje një re tymi, që ngrihej mbi një çati prej xunkthesh. Ishte pranverë. E mbaj mend mirë si sot. Ishte nga ato pranverat e vona që vinë pas një dimri të ashpër. Dëbora zbardhte maleve dhe pranvera sapo u kish hedhur kurorat e para bajameve.

Shtëpia ishte stan i një bariu. Babai e kishte të njohur. Duhej të pushonim patjetër. Ishim të

lodhur dhe gjumi po na kapiste qepallat. Ju afruam portës. Në oborr ishte një kasolle, nga e cila dëgjo-heshin tingëllima këmborësh.

— O Zenel! Zenel, ore-e! thirri babai. U dëgjua një e kërcitur lese nga kasollja e bagëtive.

— Kush thërret?! — dëgjua një zë pas nesh. U kthyem nga vinte zëri. Ishte një mesoburrë, trupmadh. Mbante në njërën dorë një kusi me qumësht. Kokën ja mbulonte një qelepoçe myzeqare.

— Ti qenke, o Mete? — pyeti babanë.

— Unë i tëri, o Zenel, siç më sheh.

— Mirë se erdhët.

— Ju zumë derën sonte, — tha me shaka Dalipi, njëri prej partizanëve.

— Të hapur e kam derën për miq unë, burazer, — ja priti bariu dhe bëri përpara për të na futur në dhomë.

U ulëm këmbëkryq pranë vatrës. Babai ja zgjidhi duart gjermanit dhe e la të rrinte midis nesh.

— Ç'e ke këtë korb, or Mete? — pyeti bariu duke treguar me shenjë nga gjermani.

— Lëre, Zenel, se i ka pendët të shtrenjta. Është flori ky... E kërkojnë atje lart... do ta shpiem... Këtu jemi të sigurtë, hë?

— Si në dorë të shqiptarit.

Bariu nxori qesen e duhanit. E la përpara dhe të gjithë me radhë drodhën nga një cigare. Ja shtrua një muhabeti vënçe. Gjermani rrinte si

mumje midis nesh dhe sytë i puliteshin për gjumë. Gjuha e ndezur e kandilit dridhej aty mbi oxhak. Bariu na shtroi për të ngrënë. Një çanak me kos taze, misërnike të verdhë dhe djathë të njomë stani. Kishim uri. Hanim në heshtje. Bariu më hodhi një vështrim të habitur dhe, sikur të më kishte parë atë çast, pyeti babanë.

— Po këtë birçe ç'e keni me vete, o Mete?

— Është im bir. M'u qep që kur dola në mal dhe tani s'më ndahet këmba këmbës. — Dhe i tregoi Zenelit si kishte dalë në mal bashkë me mua...

Babai kishte dy vjet që s'po i paguante të tretën beut. Ai e kishte kërcënuar sa herë, po babai i përgjigjej:

— Skam ç'të të jap, o bej, veç shpirtit.

Njëherë, beu erdhi kaluar me qehajanë. Nuk e pyeti babanë në kishte t'i jepte të tretën, po i rrëmbeu kaun, që mërzente nën hien e një rrapit para shtëpisë. Babai ju lut që mos t'ja merrte. Atëhere e kam parë babanë të qante si fëmijë, kur pa beun dhe qahajanë që kishin vënë përpara kaun. Dridhej nga inati. Vrapoi brenda në shtëpi, mori pushkën që e ruante nga koha e Fan Nolit. Dëgjova një të shtënë dhe pashë beun që u rrokullis nga maja e kalit. Qahajai ja dha vrapit me të katra. Babai ndenji një çast pa lëvizur. U kthye nga shtëpia. Nëna, me tim vëlla në dorë, kishte dalë e lebetitur në prak.

— Ika, grua, — i foli babai me një frymë, — ika në mal, sa s'është vonë. — Puthi vëllanë e vogël, nënën, pastaj mua. Vrapoi të hynte në pyll. Unë e ndoqa pas. Nëna më thirri, po s'e dëgjova. Vetëm kur hymë thellë në pyll babai më vuri re.

— Po ti këtu?

— Do vi me ty! — i thashë unë duke m'u marrë goja, dhe qava me ngashërim. Që atëhere u bëra partizan. E ndiqja babanë nga pas kudo që shkonte...

Mbaruam së ngrëni. Uruam të zotin e shtëpisë. Dalipi ju lut pastaj të shtronte ç'kishte e të flinim. Gjermanit i shtroi veç, në këndin e djathtë të dhomës. Ne na shtroi në anën tjetër. Mua më ra shorti të ruaja gjermanin. Pas një orë e gjysmë do të zgjoja Temen, partizanin tjetër, një djalë nja njëzet e shtatë vjeç, me një palë mustaqe të verdha si kashta. Ja lidhëm duart gjermanit dhe ramë të flinim. Unë ruaja, i ulur pranë tij, me revolverin e babait në dorë. Mendjen ma përshkonin lloj-lloj mendime. Kur erdhi koha, zgjova Temen.

U zgjuam herët. U përshëndoshëm me bariun dhe bëmë poshtë një shtegu. Trastën me ushqime, që na dha bariu, e mbante Dalipi. Babai thoshte se, po të ecnim mirë, mund të arrinim aty nga mbrëmja në shtab. Koha ishte e mirë: mëngjez i freskët me këngë zogjsh. Tek-tuk dëgjoheshin tingëllima këmborësh dhe murmurimi i ndonjë përroi që ka-

lonte midis shkurresh. Ecnim shpejt, pa folur. Kur dielli u ngjit lart në kupë të qiellit, ndjemë të nxeh-të dhe lodhje. U ndalëm te një përrua. Hëngrëm nga një copë misërnike me djathë, pimë ujë me etje. Ata ndezën nga një cigare.

— Pini ujë sa të ngopeni, se s'kemi më përpara.

— Të kishim ndonjë bodile, o Mete, — tha Temja.

— Ja që s'kemi... Ngrihemi? — pyeti dhe urdhëroi babai.

Unë ngjesha pushkën në sup. Rripi i saj më priste dhe e kaloja sa nga një krah, në tjetrin. Bëmë një copë rrugë në heshtje. Befas babai u ndal. Një oshëtimë motorësh u dëgjua poshtë nesh. Ho-dhëm sytë. Aty pranë kalonte një rrugë maqinash. Një kolonë motoçikletash nxinte. U ulëm që të mos dukeshim dhe pritëm gjersa u larguan. Pastaj vazh-duam rrugën dhe ecëm gjithë ditën.

* * *

Ishim lodhur.

Gjermani qendroi në vend. Babai iu afrua.

— Ecë! — i tha. — Ecë shpejt! — Ai e shikoi në sy.

— Waser! — bërtiti.

— Çfarë thotë ky? — pyeti babai duke u kthyer nga ne.

— Kush ja merr vesh gjuhën, — foli Dalipi. Gjermani ju afrua shumë babait, zgjati gishtin e madh drejt gojës dhe bërtiti:

— Wasser!

— S'ka wasser, — tha babai, duke e kuptuar ku e kishte hallin. — Edhe ne na u tha gurmazi për një pikë ujë, po ecë.

Mbas një ore u gjendëm para një përroi me shtrat katër metra të gjerë. Ndalua pranë tij. Ujët rrëshqiste mbi gurët e lëmuar. Thellësia mund të ishte deri në brez. Temja u kthye nga gjermani:

— Hidhu tani, wasser deshe? — dhe i dha një të shtyrë. Gjermani i tmeruar u gjend në ujë dhe nga frika llapashiste duart. Mendonte se ishte thellë dhe lutej:

— Mein Gott! Mein Gott!¹⁾

— Shiko pizevengu, — tha Temja, — nuk pi dot me grushte, po do gotë. — Gjermani e kuptoi se frika e tij ishte e kotë, kur i zunë këmbët dhe. — Zuri të pijë i etur me turinjtë të kredhur në ujë. Pimë dhe ne. Ndenjëm ca dhe vazhduam rrugën.

Dielli përfundonte trajektoren në perëndim. Për pak do të çikte majat e pemëve. Ecnim mbi një breg. Pak më tej, nën këmbët tona, kalonte një hendek sa një boj njeriu i thellë. Dëgjua fëshfëritje dhe një zë të fortë: — Halt! — Pamë një gjer-

---

1) Zoti im!

mën me automatik njëzet metra larg dhe disa koka fshehur kaçubeve. S'e mora dot me mend sa ishin. Temja i dha një të shtyrë gjermanit dhe sa hap e mbyll sytë u gjendëm në hendek. Një batare automatiku fluturoi mbi kokat tona. Gjermani zuri t'u bërtasë shokëve në gjuhën e tij. Dalipi e zuri nga gryka dhe i lidhi gojën.

— Pusho ti, qen bir qeni! — Gjermani zuri vend në fund të hendekut. Babai, Temja dhe Dalipi po qëllonin. Vërtisja pushkën në duar; mundohesha të luaja llozin. Isha vetëm katërmbëdhjetë vjeç. Nuk dija mirë ta lëvizja. Doja ta mbështetja diku tytën. Po ku? Në dhë? Punë që s'bëhej! Po më në fund e gjeta atë vend. U ngjita pak mbi faqen e hendekut, aq sa të hante vështrimi i pushkës. Pashë një kokë midis kaçubeve dhe një grykë automatiku, që villte zjarr. Shënova dhe shtypa këmbëzën. Një kapele fluturoi nga koka. — Një gisht më poshtë! — thashë me vete dhe nisa të shënoj përsëri. Babai dhe dy partizanët e tjerë ishin shtrirë mbi faqen e hendekut dhe shtinin. Unë isha pranë gjermanit dhe ruaja çdo lëvizje të tij. Ndonjëherë shtija. Dëgjova Dalipin që u ankua. Ai foli me zë të ulët, sikur s'donte ta dëgjonin ata përtej:

- M'u mbaruan fishekët, Mete.
- Sa të kenë mbetur? — pyeti babai.
- Edhë një batare, — tha ai.
- Dëgjo... ti je nga këto anë, i njuh mirë shti-

gjet. Ndihamo shokët të tërhiqen! Duhet ta shpiem gjallë robin, se është me vlerë. — Temja u step.

— Po ti? — tha me habi.

— Unë do t'i mbaj një copë herë gjersa të largohi, pastaj, po shpëtova nga përlëshja, do të tërhiqem e do t'ju arrij.

Po errësohej. Yje të vetmuara shkëlqenin në qiell. Mezi dallonim njëri tjetrin. Të shtënat vazhdonin: U zvarita te babai.

— Do rri dhe unë me ty, — i thashë.

— Shko me ta — më tha me hakërrim. Këtë herë nuk qava. U binda në heshtje. Temja kapi nga zverku gjermanin, që nuk ndihej i gjallë, e shkundi nja dy herë dhe u nis vetë përpara. Ne i shkua pas duke u përkulur. Ecnim lehtë për të mos bërë zhurmë. Të shtënat dëgjoheshin paprerë. Ne largoheshim dhe ato bëheshin më të mbytura, të shurdhëra. Pastaj s'dëgjuam gjë...

Mbas dy orësh arritëm në vendin ku ishte shtabi. Roja na bërtiti të ndalonim posa na pa hiet. Temja i këputi një batore të sharash nga ato të labërisë dhe ai s'e bëri të gjatë. E dorëzua gjermanin. E kaluam natën jashtë, pranë një zjarri, që e ndezëm aty për aty. Nuk flisnim. Goja sikur na ishte mbyllur. Temja dhe Dalipi pinin cigare. Unë mbaja pushkën, i fshija tytën dhe llozin me pëllë-

mbë. Temja më hodhi një vështrim dhe zuri të qeshë.

— Po ti ç'pate me gjermanin që desh e shkallëve? — pyeti me shaka.

— Doja të luaja llozin duke mbështetur tytën në prapanicën e tij, — foli unë pa qejf.

— Si?! — S'i ktheva përgjegje dhe ai s'më foli më. Mendoja babanë. A ishte gjallë? Ç'kishte pësuar? A kishte menduar të shpëtonte? Po sikur të ishte i plagosur dhe të kishte nevojë për ndihmë? Ç'pyetje nuk më vinin në kokë! Dalipi u mundua të na hiqte mendjen andej, po unë isha pa qejf.

— Për Meten mendon? — pyeti Temja dhe më zuri flokët me dorë. — S'e gjen gjë atë... E njoh unë. Ai do t'u shpëtonte ditën e jo natën.

— Ndal! Kush lëviz atje? — bërtiti roja.

— Ç'është, more shok? — pyeti Dalipi rojen.

— Ndal! — bërtiti ai prapë.

Ne u ngritëm në këmbë. Pamë një hije që zvaritej. E njoha... — Babai! — thirra me gëzim dhe vrapova drejt tij...

U ulëm pranë zjarrit. Në gjoks i kuqëlonte një njollë gjaku.

— Ç'e ke atë nishan, Mete? — e pyeti Temja.

— Më plagosën kur u tërhoqa, — tha babai.

Dalipi ja lidhi plagën me një copë nga këmisha e tij.

Babai mbështeti kokën në prehrin tim. Dremiste. M'u duk se e zuri gjumi, po befaf tha:

— Tani do të jemi bashkë, bir!

— Po... jemi bashkë, baba, — mezi shqiptova me gjysmë zëri dhe ktheva kokën nga errësira që të mos më shikonin sytë të tjerët.

HAPAT NË BRUGËN E KALLDRËMTË

— Nuk mund të të urrej. Më duket qesharake të të urrej.

— Duhet. Atëhere s'kemi për ta luajtur kurrë këtë skenë.

— Ej... Eli... Guri. Gati për të xhiruar edhe njëherë skenën në qeli, — thirri regjizori.

Ata u drejtuan për në atelie.

— Dëgjo, Eli... Përfytyro sikur unë të kam braktisur dhe shkoj me një femër tjetër.

— Mos, Guri, atëhere s'do kisha guxim të të shikoja në sy. Jo, jo, trembem ta mendoj këtë.

— Atëhere...

— Çfarë?

— Duhet të më urresh. Në ekran duhet ta ndjejnë të gjithë se unë duhem urreyer. Unë s'jam Guri gjatë xhirimit, po oficeri gjerman. Ti je heroina. Duhet ta ndjejnë të gjithë këtë.

— Do të mundohem...

Atelieja ishte ndriçuar nga prozhektorët. Kamerat përgjonin një skenë qelie. Drita u zbeh. Gjysmë-errësirë qelie që të zë frymën.

— Gati... — thërriste regjizori. — Edhe njëherë nga fillimi. Kujdes, Eli. Në këtë skenë duhet të shkëputesh nga realiteti. Ke përpara një oficer gjerman... Dëgjo... lidhe me ndonjë kujtim që të është ngulitur nga lufta. Atëhere ke qenë fëmijë, po diçka do të kesh dëgjuar. Jetoje pak atë kohë dhe kujdes...

Eli, me flokë të shpupurishur, të shpërndarë anëve të fytyrës, me disa shenja plagësh, me faqe të mavijosura, me sy të guximshëm. Gjysmëerrësirë. Ndrìçohej vetëm trupi i saj, i mbështetur, i mbledhur në këndin e qelisë. Operatori drejtonte kamerën drejt saj. Hyn Guri — oficer gjerman. Endet lart e poshtë qelisë, duke i hedhur hera-herës ndonjë vështrim hetonjës.

— Ju jeni e re... e bukur... gjynah të vdisni... — tha oficeri gjerman. Ajo e vështronte në sy. Kryqi i thyer në mëngët e xhaketës. Kryqi i thyer. E kishte parë që fëmijë. Atëhere kur i kishin marrë babanë.

(«Erdhën natën. Unë flija me nënën. Isha e vogël. Tani jam rritur. Erdhën natën dhe e morën. Unë lebetitesha duke parë ato fytyra të egra. Kishin kryqe të thyer në mëngë»).

— Nuk doni të flisni... Do t'ju lemë të lirë. Vetëm pak gjëra na tregoni.

(«Nënës i dhanë një të shtyrë dhe e përplasën te dera. Unë u hodha mbi trupin e nënës duke qarë. Babanë e muarën. Që atëhere nuk e kam parë më»).

— Trego shokët e grupit tënd!
Sytë e tij e vështronin hetonjës, nënqeshës,
përbuzës.

(«Guri është ky?»).

— Folë... — ulëriti zëri i oficerit gjerman.

Ajo e vështronte e shtangur.

(«Guri është ky? S'është e vërtetë. Guri është
i mirë, s'është si ky. Ne kurrë s'mund të bëhemi
si ky. Guri është i dashur».

«Shiko, Eli... Shiko detin. Kaltërsi, pafundësi.
Edhe ne jemi një copë deti: ne të dy — ti dhe unë.
Ai më përfshiu në krahë dhe më dha një të pu-
thur»).

— Foolë! — ulëriti përsëri zëri i oficerit gjerman.

«Ah Guri, unë s'të përfytyroj kurrë kështu!»
Ai qeshi, edhe ajo qeshi...

— Keq, shumë keq, — thirri regjizori. — Nuk
punohet kështu. Po humbasim kohën kot.

Pranë bufesë, jashtë studios, në pushim, Guri
po i thoshte regjizorit:

— Ke të drejtë të zemërohesh, po duhet të kuptosh se ç'po ndodh në shpirtin e saj. Ajo është e re, për herë të parë luan në film. Pastaj marrëdhëniet tona. Ti e ke kuptuar.

Asaj i thanë të luante në një film. Ajo në një film? Po, po, në rolin e një heroine. Ajo kishte ngurruar.

— Jam punëtoare... Shkollën e mesme e vazhdoj natën.

— S'ka gjë... jeni e përshtatshme për rolin tonë.

Kështu e muarën të luante në një film. Në fillim e pati shumë të vështirë. Regjizorit ju desh të punonte shumë me të. Po pastaj ajo u dha me gjithë shpirt pas rolit të saj. Punuan për një kohë të gjatë në një nga qytetet e jugut, pastaj u kthyen në kinostudio të xhironin disa skena në atelie. U njoh me Gurin. Jo vetëm u njoh...

Ndodhi atë natë kur po ktheheshin në hotel pas xhimit të shpërndarjes së trakteve. Ecnin vetëm në një rrugë të errët me kalldrëm. Ai ishte me uniformën e oficerit gjerman. Ai i kishte shtrënguar dorën. Ajo s'e kishte kundërshtuar. Ecnin ashtu të zënë dorë për dorë, pa folur fare. Ajo çuditej tek ecte me atë djalë që mbante uniformën e oficerit gjerman. Ju kujtua dita kur dëgjoi për herë të parë në megafonin e qytetit zërin e spikerit:

— Shokë qytetarë... Nëqoftëse shihni rrugëve të qytetit njerëz me uniformë gjermane, mos i merrni si të vërtetë. Janë artistët e kinostudios që luajnë një film artistik.

Atëhere kishte qeshur.

Edhe tani po qeshte tek ecte dorë për dore me atë djalë që mbante uniformën e oficerit gjerman.

— Hitler kaputt! — i thoshte duke qeshur.

— Pusho komuniste e dreqit. Farë e keqe.

Qeshnin të dy.

Kështu e kujtonte ajo atë natë tek ecnin rrugicës me kalldrëm. Ishte nata e parë e dashurisë së tyre.

Sa i mirë ishte ai.

(«E dëgjoja gjithmonë netve ecejaken e tyre në rrugicën tonë me kalldrëm. Ç'hapa të hekurt! S'më linin të flija tërë natën. Shtrengohesha fort pas gjoksit të ngrohtë të nënës e prapë nuk mund të flija. Që kur na morën babanë, hapat bëheshin gjithmonë më të frikshëm e të padurueshëm. Më pëlqente kur gjëmonte qielli dhe binte shi. Hapat e tyre sikur treshin me bubullimat dhe këngën e shiut. Atëhere mund të flinim pak. Na qëllonte shpesh të ngriheshim natën të tromaksura nga të shtëna të largëta dhe të afërta pushkësh.

«— Shokë qytetarë! Nëqoftëse në rrugët e qytetit shihni njerëz me uniformë gjermane, mos i merrni për të vërtetë... Janë...»

Duhet ta luaj heroinën. Kam jetuar me heroinat

nëpër faqet e librave dhe të tregimeve. Tani duhet të jetoj nën vështrimin e kamerës. Guri është i mirë. Po e lodh shumë në skenën e qelisë. Edhe regjizori po humbet durimin»).

— Eli, gati për xhirim!

(«Tani duhet të përmbledh veten. Le të kujtoj hapat e hekurt që më linin pa gjumë në fëmëni... babanë...»)

— Erdha, regjizor.

— Kush e drejton grupin tuaj në qytet.

— !..

— Folë! — Një e goditur me pëllëmbë. Ajo u përplas për toke. U ngrit me mundim dhe pa drejt në fytyrë sytë e egërsuar të oficerit gjerman.

— Foolë!

— Po, do të flas, — tha ajo e vendosur, duke u ngritur me guxim nga vendi.

— Kush e drejton grupin tuaj në qytet?

— Partia Komuniste Shqiptare!

— Farë e keqe. Farë komunistësh. Do ta shku-
lim nga rrënjët këtë farë. Deutshtland uber alles! —
Një e goditur me kurriz të dorës nën mjekër. Ajo u
plas në dyshtemenë me pllaka, të mbuluar me mbetu-
rina kashte. Fshikullima kamxhiku. Ngërdheshje në
fytyrën e oficerit gjerman.

Ajo u ngrit e dërmuar, po me një forcë të madhe shpirtërore. Ai nuk e kishte parë ndonjëherë me ata sy kaq të zmadhuar, me ata sy që flisnin aq shumë.

— Besoj se e kuptove. Ti je vajzë e zgjuar, e bukur! Trego kush e udhëheq grupin tuaj?

— Ata janë kudo, kudo. Unë e urrej atë rrobë që mban në trup. Unë të urrej ty. (Urrej hapat e hekurt mbi rrugën me kalldrëm. Ne luftuam dhe fituam. Gjithmonë do ta mbajmë të shenjtë kujtimin e heronjve. Kurrë s'do të harrojmë këtë rrobë që na vodhi dashuritë tona, jetën tonë, që i bënte nënat të qajnë dhe fëmijët të lebetiteshin.) Unë të urrej. Ata janë kudo, maleve, rrugicave të qytetit tonë. Ata i udhëheq Partia Komuniste Shqiptare. Kurse ti je i urryer, ti duhesh pështyrë në fytyrë. Afrohu.

— Afrohu të them, o kërmë. .

— ...

— Më afër akoma...

— !

— Afrohu... Ptu!

— Bravo, Eli, mbaroi! — thirri regjizori i entuziazmuar.

SHEFQET TIGANI

BUZËQESHJE

Dielli po zhdukej diku pas kurrizit të Trifonit. Muzgu filloi të binte. Një ngjyrë e ëmbël trëndafili kish rënë mbi tokë.

Fshatari po ecte në mes të asaj rrugice të ngushtë që e shpinte në shtëpi. Bari ish bërë për t'ja vënë kosën për të dytën herë. Një erë e këndëshme vinte nga fusha, ku të grunjtat kishin marrë ngjyrë ari. Ai ecte dhe mendja pa dashur i shkonte te çupa. Ajo tani ish rritur dhe prej saj po i vinin telashet.

Dikush nga bashkëfshatarët i kishte thënë:

- More Trifon! S'e ke mirë atë çupën.
- Pse, ç'ka ngjarë? — ja pat kthyer Trifoni.
- Kam marrë vesh sikur ka kërkuar të shkojë në qytet për një kurs.

— Për çfarë?!

— Për një kurs.

— Kush ta tha këtë?

— Ku ta di unë, kështu dëgjova. Kanë dalë dhe

vajza të tjera vullnetare. Ja për shembull çupa e Nikos...

— Jo, more jo, s'e lë unë të më ikë çupa — e ndërpreu Trifoni. — Dëgjove? Të tjerët të bëjnë ç'të duan.

Dhe Trifoni ishte larguar i nevrikosur. T'ja bënte çupa këtë?! Çupa e vetme, së cilës ai i kish gjetur edhe burrë për ta martuar. Akoma nuk i kish foluar asaj për këtë. Por me lajmësit kish biseduar, e ajo punë kish marrë udhë. Por ja që vajza po e turpëronte. Vërtet e kish të mirë. Të gjithë e lavdëronin, po tani ajo donte t'i ikte.

Pa u futur akoma në pragun e shtëpisë, thirri:

— Ku je, moj Vasilikë?

Aty u duk e shoqja që rrinte si e ngrirë. Ai e shikoi me inat.

— Ku është Vasilika?

— Më duket se ka një mbledhje.

— Mbledhje?!

— Po. Pse?

— Hej, dreq! Ç'na polli me këtë vajzë. Po ti, moj, pse e le?

— Çfarë t'i bëja? Erdhën e morën shoqet.

Ai s'foli. Vajti dhe u ul në vatër, mbështeti kokën në bryl dhe i tha së shoqes:

— Nuk e sheh që u err? Ndize atë të shkretë kandil!

— Ja tani do ta ndez.

— E po hë de — shfryu Trifoni nga që s'kish tjetër njeri kujt t'ja nxirrte atë duf që i qe mbledhur në kraharor.

E shoqja ndezi kandilin dhe ai nxori kutinë e duhanit, i ra nja dy herë me gishtrinj, pastaj nisi të dredhë një cigare, por duart i dridheshin e filloi të flasë me vete.

«More, po i ka marrë koka erë kësaj çupës si-me. Ç'dreqin ka xhanëm? Në vend që të mblidhet në shtëpi se i ka ardhur koha për t'u martuar, shkon nëpër mbledhje. Dhe për çfarë?! Të vejë në qytet për kurs.»

Drita e zbetë e kandilit që i binte në fytyrë, bashkë me vetullat e trasha dhe të ngrysura e tregonte më të mplakur nga ç'ishte. Ashtu i rënë në mendime, dëgjoi të hapej dera e të hynte e bija.

— Mirëmbërëma, baba! — tha ajo me buzë në gaz, por buzëqeshja ju zhduk përnjëherësh sepse i ati e priti vrazhdë:

— Nga ishe?

— Kishim mbledhje...

— Mjaft me ato mbledhje!

— Pse? Do të shkoj në qytet në një kurs për elektriciste.

Trifoni ngriti vetullat si i çuditur. U zbeh në fytyrë dhe u vrejti ashtu siç bënte ngaherë kur nxehej dhe gishtrinjtë e dorës ju drodhën, sa që i ra cigarja.

Mollëzat e faqeve ju frynë dhe mjekra filloi t'i dri-
dhej.

— Elektriçiste?

— Po, baba; në kurs do të kem edhe shoqe të tjera.

Ai thithte cigaren fort dhe pasi u mendua pak e ktheu me të butë:

— Dëgjo, moj bijë! Ti e ke një mjeshtëri. Je kooperativiste.

— Por unë dua t'i shërbej më mirë kooperativës! — tha Vasilika.

— E po dëgjo këtu de! — shfryu i jati. — Unë të kam gjetur një rast të mirë dhe do të të martoj.

— Jo, baba unë do të shkoj për elektriçiste. Sa për martesë, unë as nuk e njoh, kështu s'ka ç'më duhet ai që mendon ti.

— Mo, po e merr vesh ti se po më turpëron?

— S'kam bërë ndonjë turp deri më sot.

— Thyej qafën! — thirri Trifoni i nevrikosur.

Kaluan disa kohë. Vasilika shkoi në kurs, megjithse i jati s'kish dashur. Atje kishin vajtur shoqë e shoqe nga shumë krahina.

Vasilika në fillim e ndjente veten ngushtë. Nuk ish mësuar të largohej ndonjëherë nga fshati. Pastaj i dukej sikur nuk do të mësonte kurrë të vendoste ato tela. Megjithatë vullneti nuk i mungonte. Në zemrën e saj hynë njerëz të rinj, shokët e shoqet e kursit, që ndihmonin njeri tjetrin. Por më shumë

ju gjet pranë dhe jo vetëm kaq, një djalë me ballë të gjerë, me sy bojë qielli të shndritshëm. Ai ishte nga natyra i qeshur dhe gjithmonë optimist. Agim e quanin. Kur kallëzonte diçka, të gjithë i mblidheshin rrrotull dhe e dëgjonin me vëmëndje. Ishte prej një fshati pranë me atë të Vasilikës dhe ai shpesh i shpjegonte asaj mësimet e elektricitetit. Ajo dëgjonte e pastaj diskutonin. Dhe ahëre ajo e ndjente veten të lumtur. Nuk e dinte, por diçka i kish lindur në shpirt. Kur mësonte e punonte me shokun e saj, Agimin, diçka ndjente për të, sepse ai ish i thjeshtë e i sinqertë. Fytyra e saj shprehte kënaqësi, gëzim.

Edhe Agimit i pëlqente të rrinte me Vasilikën. Ai nguronte t'ja shprehte asaj hapur këtë. I dukej sikur do të ndodhej para ndonjë detyre të vështirë. Por një ditë mori guxim dhe ja çfaqti hapur dashurinë. Në fillim zëri i tij ish i mbytur e ai druhej, pastaj bisedimi u bë më i thjeshtë, më i natyrshëm. Ai nuk e trazonte më jakën e këmishës si më parë, por fliste rrjedhshëm dhe qartë.

Kaluan disa ditë. Dikush i tha Vasilikës se e kërkonin te porta e konviktit. Kur doli te porta, përpara saj ish një burrë rreth të dyzetave, që po i buzëqeshte. Ai ju afrua Vasilikës dhe i tha:

- Si je, Vasilikë?
- Mirë, faleminderit! Po ju kush jeni?
- Vasilikë, unë jam i fejuari yt, besoj se të ka folur babai për mua.

— Si? Kush jeni ju? — Vasilika u vrejt në fytyrë. Unë s'ju njoh.

Burri u ngrys dhe tha duke e përmbajtur veten:

— Babai yt më ka dhënë fjalën dhe unë erdha që të bisedojmë bashkë.

— Babai nuk më ka pyetur mua.

— Nuk ka gjë, Vasilikë.

— Më falni, por unë nuk jam më e vogël. Do ta vendos vetë fatin tim. Ju nuk jeni për mua. Tani më falni, më duhet të shkoj.

Dhe Vasilika iku duke e lënë burrin me gojë hapur.

Pranvera erdhi shpejt në fshat. Nëpër rrugët e fshatit rridhnin rrëke uji të rrëmbyeshme duke shkumbëzuar rrëzë gurëve; nëpër pellgjet e mbushura plot me ujë pasqyrohej qielli i kaltër. Aty këtu nëpër lirishtet, fluturonin zogj që cicëronin të gëzuar.

Në pranverë, Vasilika u kthye në fshat. I jati e priti ftohtë. Bile me një farë mosbesimi që e bija të ish bërë elektrikiste, kurse e ëma e përqafoi. Të nesërmen në mëngjez ajo filloi nga puna me shokët e shoqet e tjera.

Shpesh vinte dhe Agimi.

Dielli shkiste ngadalë përmes qiellit të kaltër. Malet ishin ndezur flakë dhe tërë fusha shkëlqente sa të merrte sytë. Frynte një fllad i ngrohtë. Vasilika befas duke e vënë buzën në gaz e përfshiu me

vështrimin e saj gjithë fushën që shtrihej përpara dhe i dukej sikur e shikonte për herë të parë. Sytë e saj të mëdhenj s'ngopeshin duke parë atë fushë ku që e vogël e dinte pëllëmbë për pëllëmbë. Pranë kalonte lumi. Shpesh kish bredhur gjatë bregut, shpesh ish ulur buzë tij e shikonte peshqit. Atje ish larë kur kish qenë e vogël. Atëhere zhytej si bretkocat. E tani ish rritur. Edhe lumi ish bërë më i madh, po tani atij po i vihej fre. Ish ngritur diga.

— E moj romantike, a do të fillojmë? — e përmëndi Agimi Vasilikën.

— Agim! Ç'do të thotë babai kur ta marrë vesh?

— Do t'ja mbushim mendjen.

— Të them të drejtën do ta kem vështirë.

— Mos u bëj merak, Vasilika! Të vijë një herë drita. Do ta rregullojmë dhe atë punë.

Vasilika kish veshur pantallona. Ajo ju afrua një shtyllë që kish vendosur rinia e fshatit dhe filloi të ngjitej me anën e këmbalecave. Bënte lëvizje të shkathta, të shpejta si një dallëndyshe që fluturon. Në brez kishte lidhur rrypin e sigurimit. Tashmë ish mësuar ajo me këtë punë.

Për disa ditë me radhë elektrikistët brodhën udhëve, ndaluan, ju ngjitën shtyllave dhe vendosën tela. Pastaj ecën prapë, gjersa arritën te fundi i fshatit, te shtylla e fundit. Punonin me zell dhe ishin të emocionuar. Ditët e fundit punuan shumë që çdo gjë të ishte gati.

Dhe çasti i gëzuar erdhi. Yjet u venitën dhe ja lanë vendin agimit të purpurt. Fshati kish marrë një pamje feste. Fijet e korentit përshkonin gjithë fshatin dhe shtyllat e përfshira nga rrezet e diellit që digjte saç, lëshonin hije mbi tokë.

Vasilika u ngrit që në mëngjes herët. Fytyra e saj e nxirë nga dielli lulëzonte. Ajo do të bënte stakimin e parë e pastaj do të vinte drita në shtëpitë e gjithë fshatrave përreth, që bënë pjesë në kooperativën e bashkuar. Kur erdhi çasti, Vasilika ishte e emocionuar. Njerëzit që më parë këndonin e thërrisnin, pushuan. Të gjithë e kuptuan se ajo që pritej prej kohësh, do të ngjiste. Vasilika drejtoi dorën te leva dhe e vendosur e lëvizi atë. Aty afër ndriçuan dritat. Nga fshati buçitën britma hareje, thirrje, filloi muzika.

Sytë e zinj të Vasilikës shndrisnin nga gëzimi i papërmbajtur. Kishte dhe ajo pjesën e saj në gëzimin e fshatarëve. Afër saj u ul kryetari i kooperativës që mbante për krahu të jatin. Ai mbante kokën lart dhe një buzëqeshje e lehtë i kish shpërthyer në fytyrën.

— Jot bijë, punoi pa u lodhur për dritat, Trifon.

— Faleminderit, — tha Trifoni.

Vasilika ju hodh të jatit në qafë. Ai e shtrëngoi fort në gjoks. Fshati ushtonte nga këngët.

BARIU

Nga malet filluan të zbresin retë. Ato shkuan drejt perëndimit dhe pastaj u shkrinë nën koridoret e shelgjeve ku kullonte bagëtia duke lëshuar blegë-rime gazmore.

Pas pak filloi të fryjë një erë e fortë dhe qielli u bë pus. Dukej se do të kriste ndonjë rrebesh i madh. Dhe me të vërtetë, një vesë e hollë shiu nisi të bjerë, pastaj ai ja dha me vërtik.

Bariu i ri, një djalë me trup të hedhur, me cullufe të rëna mbi ballë dhe me faqet buçko, u shqetësua. Thithi dhe një herë fort cigaren dhe pastaj e flaku tej në barin e buisur e të lagur.

Librin dhe fyellin që mbante në dorë, i futi thellë në gji.

Çurka uji i rrodhën nëpër mollëzat e faqeve dhe nga qafa në kurriz. Ai hodhi gunën krahëve dhe e ngjeshi kapuçin në kokë.

Hodhi vështrimin rrotull. Nga malet po zbrisnin

rrëkera të mëdha mbi luadhin e blertë. Përroi që kalonte aty afër, sa të hapësh e të mbyllësh sytë, u mbush.

«U tërbua përroi. Duhet ta drejtoj shpejt bagëtinë në ndonjë shteg. Nuk i zihet besë kësaj kohe» — tha me vete.

Qeni Balo qëndronte pa lëvizur. Bagëtia ish turrur drejt bariut dhe e kish rrethuar. Edhe ata qingjat e vegjël, që më parë hidheshin e kërcenin si fëmijët e vegjël kur dalin fushave, qenë struktur pas deleve që ruanin pamjen e tyre të rëndë. Leshi i tyre që më parë ndriste sikur të ish lyer me vaj, ish mbledhur topa-topa.

Shiu u bë më i fortë. Nuk shihje asnjë çap më tej.

Bariu i ngau dhentë përpara, eci nëpër lajthish-te ku të rrihte suferina nga të gjitha anët.

Ai mendonte: «Ta marrë djalli, ta marrë! Sot do të kisha bërë mirë ta mbaja bagëtinë afër vathës. Kush ja di teket kësaj kohe? Në mëngjes ajo ishte qelq».

Dhe i kujtohej kur ish ngritur, sapo kish dalë ylli i bariut dhe e kish ngarë bagëtinë përpara në kullotë. Këtej përroit kullota ish më e mirë se matanë. Dhe kryetari i kooperativës i kish thënë: «Çoje bagëtinë në kullota të mira. Bari është melhiem për to, o Lipe! Pastaj ti e di kjo kope është një pjesë

e asaj që kooperativa jonë do t'ua dhurojë atyre ma-
loreve. Duhet t'ua çojmë të majme atyre. Le që ti
e di vetë këtë punë».

Apo s'vinte dhe një freski nga përroi dhe shel-
gjet që të kënaqte shpirtin. Sa të gëzuar dukeshin
ata qingjat e vegjël në mëngjes! Dhe ai vetë, ashtu
ulur rrëzë një peme, duke i rënë një melodie gaz-
more me fyellin e tij, kënaqej kur shikonte këtë tab-
llo të bukur e kujtonte vargjet e Naimit:

*Nëpër shesh' e nër bregore janë përhapur shqerrat
e kecërit nëpër rripat dhe në gjethet e në ferrat.
Sa me gaz e me vrap bredhin edhe lozin shok me shok,
aty përhapen me nxit, aty mblidhen prapë tok.*

Prandaj kish zbritur ai këtyre anëve. Por ja që
koha ish prishur.

Muskujt e fytyrës filluan t'i lëvrinin. Vetëtinte
dhe pemët sikur lëviznin me forcë nga era që fshi-
kullinte. Nata dalngadalë filloi të bjerë. Gjithëçka
u errësua.

Lipja me kërrabën në dorë, mundohej ta lar-
gonte bagëtinë nga bregu i përroit. E dinte ai se ato
s'përmbaheshin. Nuk duhej që ndonjëra të merrte
arratinë andej se pastaj hajde t'i mbaje të tjerat.
Mund të hidheshin të gjitha njëra pas tjetrës dhe
ai të mbetej me kërrabë në dorë!

Ish pasuria e popullit ajo, një pjesë e bagëtisë së kooperativës dhe aq më shumë nga ajo që do t'u dhurohej zonave malore. Kujtonte fjalët e kryetarit, ai. Edhe fshatarët. Ç'do të thoshin vallë ata që t'i humbte qoftë edhe një dele e vetme? Ata kishin pasur besim tek ai. Kot nuk i kishin vënë dhe një fletë-rrufe ku e lavdëronin se e mbante bagëtinë mirë. Delet e kopesë së tij kishin pjellë të gjitha dhe jepnin qumësht me bollëk. Jo! Ai kish besim se nuk do të turpërohej. Megjithëse i ri, ja kish marrë dorën punës së bariut. Ishte nga ata që ja kishte mësuar huqet bagëtisë qysh i vogël. Asnjëherë nuk i qe kuqur faqja. Dhe s'donte t'i skuqej as këtë radhë.

Trupi i tij ndjente freskinë e tokës. Bari fëshfërinte nën këmbët e tij. Era përzier me shiun ja rrihte fytyrën e pjekur nga dielli. Telat e elektrikut që s'kishin shumë kohë që ishin vënë nëpër shtylla, s'dukeshin fare. Vetëm kur shkrepërinte, ai i dallonte ata. Pastaj vështrimi i tij rrëshqiste te shelgjet, bari i njomë dhe përroi. Ai rridhte me rrëmbim dhe kish filluar të gërryente brigjet e tija.

«Va s'gjen, se përroi po arrin buzët» — mendoi Lipja. — Duhet të drejtohem te ura e vogël. Po ec e gjeje në këtë pus. Mos e kam lënë pas! Po sikur të jetë vidhisur?!» Këto mendonte Lipja duke ndjellë pas vetes tufën. I dukej se për herë të parë ndodhej në një udhë pa krye. Edhe një herë e kish ndjerë veten ngushtë. Kish qenë vullnetar në aksion

atëhere. Punonte në ndërtimin e një ure të hekurudhës bashkë me shokë të tjerë.

Dhe atë natë kish rënë shumë shi dhe lumi që kalonte nën urë ish bërë i rrëmbyer. Ata duhet të vinin patjetër beton në këmbën e urës. Jepnin e merrnin, por valët e rrëmbyera të lumit nuk i lirin. Ai me shokët e tij kish luftuar shumë atë natë. Ishin bërë qull nga koka e deri në këmbë dhe më në fund kishin dalë fitimtarë.

«Po atëhere isha me shokë — mendoj. — Po tani si t'ja bëj, që jam vetëm?»

Megjithatë i jepte vetes guxim.

Shiu vazhdonte të binte. Bënte ftohtë. Bagëtia dridhej. Sidomos ata qingjat e vegjël dhe akoma të pamësuar. I shikonte Lipja dhe i vinte keq për ta. Ju duk sikur kishte përpara djalin e tij të vogël Nasin, që aq shumë e donte. Në të vërtetë për të ai ish i qetë. Nasin e kish në shtëpi ndoshta duke parë ndonjë revistë apo duke luajtur me lodra, në dhomën e ngrohtë.

Po qingjat e vegjël? Ata mundoheshin të ngroheshin nën trupin e nënave të tyre dhe s'arrinin. Dridheshin sikur t'i kishe vënë në korent.

Lipja ju afrua atyre dhe filloi t'i përkëdhelë si për t'u dhënë zemër.

Por qingjat e vegjël vazhdonin të dridheshin. Hodhi përsëri vështrimin nga përroi i egërsuar. Sytë e tij të murrme u bënë më të rreptë. Sa herë e kish

kaluar atë edhe kur koha kish qenë kallkan. Atë
cast ai ish bërë i rrëmbyer dhe i prishte punë.
S'mund ta kapërcente dot me bagëtinë.

... Befas Balua zgjati veshët, tundi bishtin dhe
zuri të angullijë si në të qarë. Pastaj s'u përmbajt
më, u hodh andej nga dukej një hije dhe zuri të
kacafytej.

Dhentë u strukën kokë më kokë.

«Ujku — tha Lipja me vete dhe u vërsul andej
nga qeni. — Do të hyjë në bagëti, i flamosuri. Por
jo, more jo, nuk të lë Lipja ty të bësh si të duash».

Balua i kish ngulur egërsirës dhëmbët në zverk
dhe s'e lëshonte. Ujku turfullonte si i tërbuar dhe
mundohej të shkëputej.

Lipja vetëtimthi hodhi gunën mbi bishën dhe i
ra përsipër, pastaj me një të lëvizur nxori thikën
dhe e nguli dy a tri herë mbi gunë.

U ndje një uluritje e tmerrshme dhe ujku ra
shakull mbi baltë.

— Ma more të keqen! — thirri Lipja. — Pa le, pa
le, kjo bagëti do shkojë në male e ti doje ta shqyeje.
S'turpërohet Lipja kollaj, është kockë e fortë.

Si i ra edhe një herë me një gur kokës, e zuri
nga këmba dhe e tërhoqi zvarrë.

Shiu vazhdonte të binte dhe i kullonte bariut
çurkë mbi qafë e në gjithë trupin. «Pa çka, sa të
shkoj në shtëpi, do ndërrohem» — i jepte ai durim
vetes.

Pastaj, duke kthyer kokën nga ujku që hiqte zvarrë, mendoi: «Kot s'thonë se ujku ka lindur për të bërë plaçkë, por dhe për të rënë pre.»

Tundi kokën dhe qeshi. Balua që qëndronte aty pranë, tundte bishtin dhe lëpinte gjuhën. Lipja e përkëdheli. Pastaj ju afrua deleve, u dha zemër dhe i ngau përpara. Ua kish mësuar gjuhën atyre. S'kish frikë t'i iknin më. Duhet të gjente urën...

Papritur jo dhe aqë pranë, bariu pa të vezullonin ca drita. Pastaj dëgjoi të lehura qensh dhe zëra njerzish. Lipja ua vuri veshin këtyre zhurmave që sa vinte e afroreshin.

Gishtrinjtë e tij të ashpër që tërhiqnin tërkuzën me të cilën kish lidhur ujkun, filluan të gjallëroheshin. Ndjeu krahorin t'i lehtësohej. «Të jenë shokët vallë.» Fytyra filloi t'i shkëlqejë kur barinj të tjerë u afruan me fener në duar.

«Po, ata janë, shokët!» — tha me vete. Në ato çaste ziente nga dëshira për t'i përqaftuar. I njihte Lipja ata. Ishin njerëz të thjeshtë si ai, me zemër të hapur.

— O Lipe! O Lipe! Po ç'u bërë, more djalë? Nga humbe? — tha xha Trifoni, bariu më i vjetër, dhe ngriti fenerin për të parë më mirë bariun e ri. Po atë çfarë e ke more, dele? Babaxhan, qenka ujk! Siç duket ke hequr keq, xhan i vëllait. Por paske fituar. Të lumtë! Të njoh unë ty, s'na e turpëron ti kooperativën!

Pastaj ju drejtua të tjerëve: — A nuk ju thashë?
S'jepet kollaj Lipja. Merrjani ujkun se është lodhur.

— Jo, or xha Trifon, s'ndjej më lodhje unë — ja priti Lipja duke buzëqeshur. Dhe me të vërtetë ashtu ishte. Bariu i ri ishte gjallëruar në fytyrë dhe e kish harruar lodhjen kur kishte parë shokët.

— Hajdeni, djema! Ngajeni bagëtinë drejt urës!
Ta marrë vesh gjithë fshati se me Lipen gjithmonë do dalim faqebardhë. E meriton një fletë-rrufe dhe të madhe bile — foli një tjetër.

Barinjte qeshën. Pastaj xha Trifoni ju afrua Lipes dhe i shkoi dorën në qafë.

Bagëtia u nis drejt urës.

Qentë vazhdonin të lehnin, sikur donin të jepnin lajmin e gëzuar. Udhë ndriçohej nga fenerët.

Pas pak u dukën dhe dritat e fshatit.

ALFRED PAPUÇIU

LËNDA

	Faqe
Partisë Gj. Junçaj	3
Partia H. Buçpapa	4
Partisë sime B. Nurçe	5
Poezi mbi poezi A. Nuri	7
Flamujt valviten D. Bekteshi	8
Vendlindjes së kaltër M. Zeqo	13
Dejeve të tua, Atdhe B. Londo	16
Moli i Durrësit Sh. Karadaku	18
Ditët me diell N. Kacalidha	20
Hidrocentrali i Vaut të Dejës Sh. Karadaku	22
Malësisë së Madhe M. Xhaferaj	23
Pranverë B. Londo	25
Kënga e elektrikistëve Ll Nano	69
Nëndor Zh. Jorganxhi	27
Zogu i stuhive M. Zeqo	28
I plagosuri A. Nuri	31
Ne erdhëm pas teje K. Odriçani	24
Përroi i egër, i bukur, i lashtë M. Lino	34
Kthimi i Skënderbeut R. Lasku	34
Uniforma e blertë N. Kacalidha	35
Përshëndetje bashkëfshatarëve të mi N. Kacalidha	36
Shtëpisë shkodrane S. Terpo	38
Mësuesi ynë	41
Marshon gjithmonë me ne V. Llakaj	40
Aksionistja e përjetëshme M. Zeqo	43
Kujtim për Shkurten Sh. Alltari	46

4953

BIBLIOTEKA E SHKËTIT

	Faqe
Ajo dhe kënga V. Gaba	47
Trompetë e alarmit në rëntë M. Lino	32
Dje dhe sot A. Rustaj	49
Ti... Zh. Jorganxhi	50
Mira E. Peposhi	51
Për Gitën D. Popaj	53
Mirupafshim, Nanë M. Elezi	55
Një ditë në trase	58
Sonte në sektor M. Elezi	59
Ti u ngjite M. Elezi	61
Kurrë s'të ndava nga këto vise B. Londo	63
Dielli im S. Terpo	64
Vargjet e mia M. Çela	65
Vargje në mëngjez V. Musta	66
Studenti në fshat Ll. Nano	68
Ne, pasardhësit Ll. Nano	70
Në kishë R. Lasku	70
Mësues B. Tahiri	71
Mësuesit D. Popaj	73
Sportisja e re e lagjes A. Nuri	74
Letër nga aksioni V. Musta	75
Mëngjezi i parë i punës Sh. Karadaku	77
Nata e fundit e aksionit Sh. Karadaku	79
Roje nate R. Lasku	80
Detarët M. Zeqo	81
Qyteti im V. Gaba	83
Bisedë me Majakovskin N. Kacalidha	84
Stuhi drite F. Malo	94
Ne jemi bashkë, baba! Sh. Tigani	110
Hapat në rrugën e kalldrëmtë Sh. Tigani	120
Buzëqeshje A. Papuçiu	127
Bariu A. Papuçiu	135